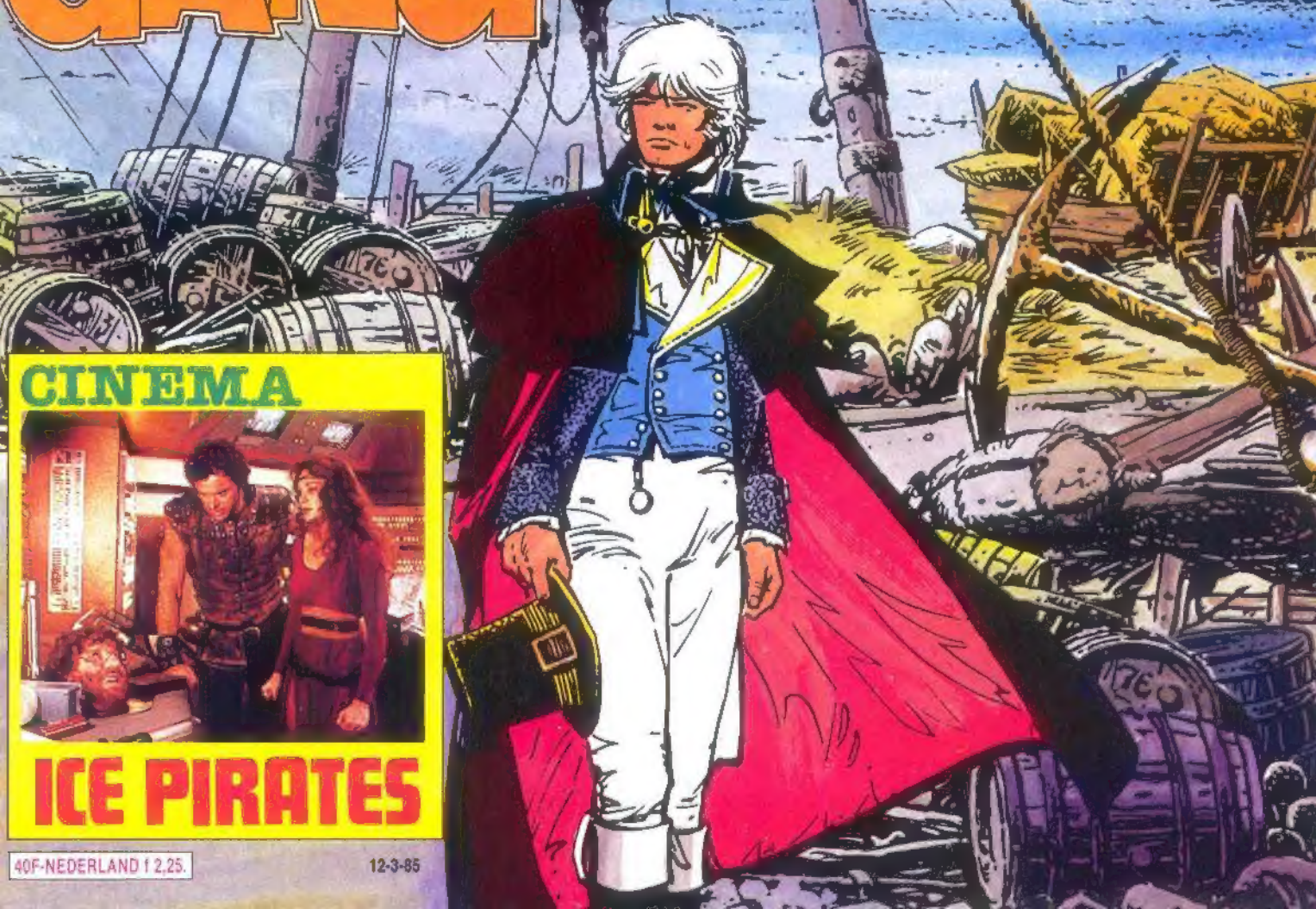

BRUCE J. HAWKER

PRESS GANG

CINEMA

ICE PIRATES

JE KAN NOG ALTIJD DE TV AFZETTEN

Het is hoopvol dat in het jaar waarin het TV-scherm uitgeroepen werd tot de ontmantelaar van menselijke gevoelens een schrijnende BBC-dokumentaire over Ethiopië zoveel bereidwillige reacties uitlokte. Toen David Bowie ter promotie van de single *Do They Know It's Christmas* van de monstergelegenheidsgroep Band Aid zijn kerstboodschap meedeelde, vertelde hij het volgende: «Ik dacht aan iets schokkends om iedereen bewust te maken van de toestand in Zwart Afrika. Toen kreeg ik de cijfers van UNESCO onder ogen. In 1985 zouden meer dan 1000 kinderen per dag in Afrika sterven, meer dan 1000 kinderen per dag...»

Het Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking is nog onrustbarer in zijn persbrochure. Ongeveer 150 miljoen mensen worden in Afrika direct bedreigd door hongersnood. 24 landen hebben er te kampen met dramatische voedseltekorten. Een vijfde van de bevolking van Ethiopië staat oog in oog met de

dood. De hongersnood in Afrika is een probleem dat al jaren aansleept. De aanhoudende droogte in het Sahel-gebied en burgeroorlogen zijn de voornaamste oorzaken van ondervoeding en dood. Maar het westen wendde het hoofd, gaf een aalmoes in de vorm van een percentage van de begroting voor ontwikkelingshulp. Freek de Jonge verklaarde terecht in de solidariteitsshow voor Afrika: «Als die begrotingspost met een paar procenten wordt omhooggetrokken, hoeft die gansse rotzooi hier niet.» De begrotingspost voor defensie werd wel stelselmatig in alle westerse landen tot moordende proporties opgetrokken.

Een ludieke actie heeft altijd een ont- en bemoedigend effect. Ontmoedigend omdat inventiviteit beter besteed kan worden aan opbouwend werk in plaats van aan het goedmaken van verschrikkelijke fouten en tekortkomingen van de mens. Bemoedigend omdat de originaliteit van dergelijke acties je zodanig treffen dat ze

een stimulans betekenen. Het N.C.O.S. en de Antwerpse vrije radio FM 2000 organiseerden zondag 30 december 1984 in Antwerpen zo'n ludieke actie: een voetbaltornooi. Vier ploegen trotseerden de kou en de spot om zich een weg naar de glorie te banen. Oud-Beerschot, de titanen, de jongens van het Kiel, een achterhoek van de grootstad, geboren met kuit als biertonnen, gegroeid uit stof en as. Rik Coppens is hun symbool. FM 2000, de underdogs; geboren in de witte kroegen en onder de antennes, opgegroeid met de overtuiging dat alles makkelijker is dan radio maken, zelfs voetballen. Humo's onoverwinnelijke elf, de goden, niet geboren, ze waren er, opgerezen uit stapels drukproeven en tussen chaos die ze een naam gaven; Kamagurka. De BRT-ploeg, de halfingen, faam is hun deel, vergankelijkheid hun lot.

En het werd een strijd en het was koud. De FM 2000-jongens geraakten na een half uur niet meer over de middellijn,

de BRT-ploeg miste Stella. Oud-Beerschot streek de rimpels en het terrein glad, Humo's overwinnelijke elf bewogen zich stuurloos over het veld. Zand, slijk en leder; een urenlange slag. Antwerpen kraakte, Oud-Beerschot won. Het Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking (N.C.O.S.) is een overkoepelend orgaan dat de niet-goevernementale organisaties die zich bezig houden met de problematiek van de Derde Wereld verenigt. Hun omvangrijkste en meest gekende activiteit is 11.11.11. Hun hulp uit zich tweeledig: door directe voedselverstrekking in noodsituaties en door het steunen van projecten die de mensen weerbaar maken tegen de droogte.

Inlichtingen: N.C.O.S. — Lakensestraat 76 — 1000 Brussel.

Storten kan op nummer 000-0000002-02. Help de rotzooi overbodig te maken, wacht niet op de volgende documentaire.

Beerschot-boegbeeld Rik Coppens en Humo-hoofredakteur Guy Mortier na de strijd... Nog steeds in vrij redelijke staat, zo te zien...

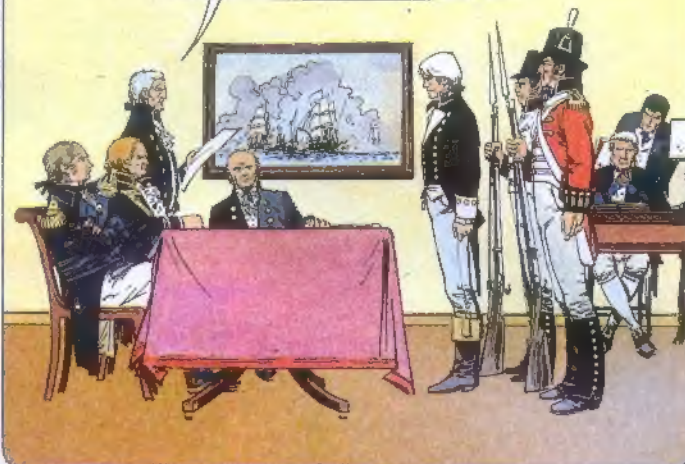
PRESS GANG

ZATERDAG, 25 MEI.
EEN MAN ALLEEN TORNT DOELLOOS TEGEN DE STORM OP. HIJ HEEFT ALLES
VERLOREN... NIETS IS MEER VAN WAARDE VOOR HEM... NIETS...

HONDERD KEER OPNIEUW KOMEN
DIEZELFDE BEELDEN WEER
VOOR ZIJN GEEST...

BRUCE HAWKER, U BENT VERANTWOORDELIJK
VOOR HET VERLIES VAN EEN WAPENKONVOOI BE-
STEMD VOOR DE ENGELSE TROEPEN IN GIBRALTAR... (1)
EEN BIJZONDER ERNSTIG GEVAL, VOORAL
GEZIEN DE GEHEIME AARD VAN EEN
VAN DIE WAPENS...

U BENT ONWAARDIG
BEVONDEN OM IN DE MARINE
VAN ZIJNE MAJESTEIT TE
DIENEN.
IN AFWACHTING VAN HET
OORDEEL VAN DE HOGE
ADMIRALITEIT WORDT U
VOORLOPIG IN VRIJHEID
GESTELD!

JE STEEFMOEDER EN IK HEBBEN
EEN BESLUIT GENOMEN. JE KUNT HIER
NIET MEER BLIJVEN. JE HEBT DE HOOP
DIE WE IN JE HADDE GESTELD VER-
RAPEN. JE KUNT BETER GAAN... EN
NIET MEER TERUGKOMEN...
NOOIT!

VADER...

NOEM
ME NIET
MEER ZO... EN
VAARWEL!

BRUCE...

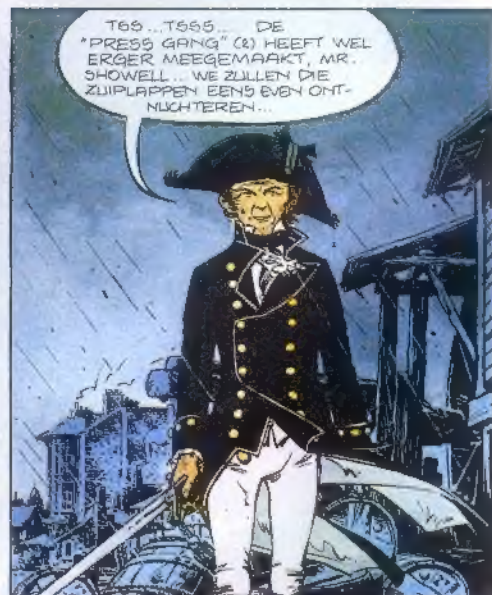
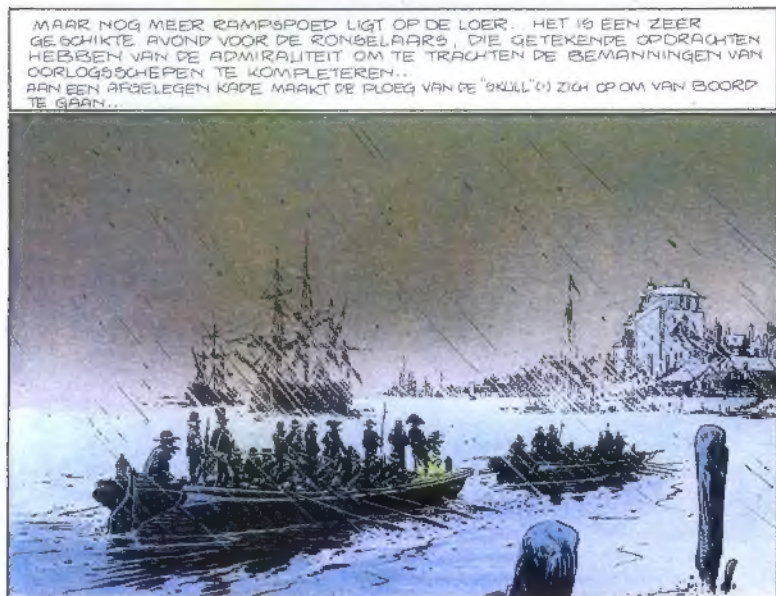

(1) ZIE: "KOERS GIBRALTAR"

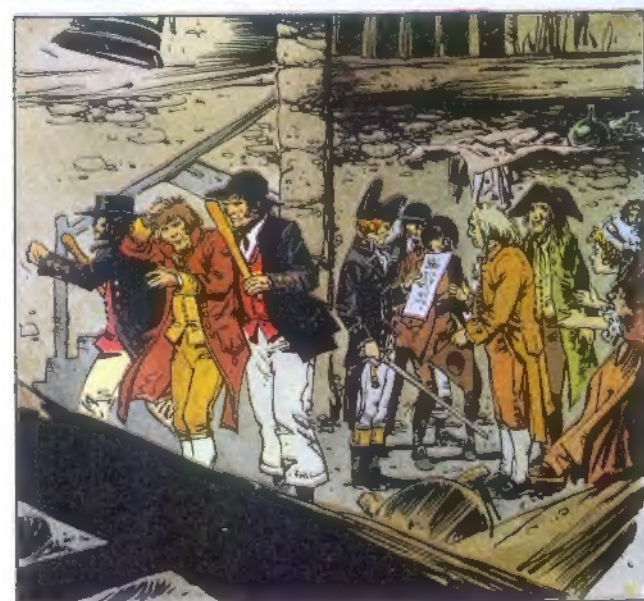

Bruce J. Hawker

Bruce J. Hawker

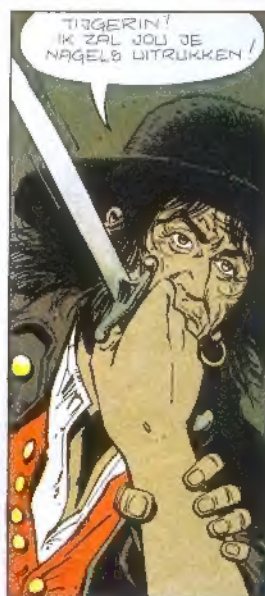
(!) ZO WERDEN ZEELDIJ OP ZEE BEGRAVEN

Bruce J. Hawker

MIJN 1STE ALBUM
KOERS GIBRALTAR
IS PAS VERSCHEEN!

wordt vervolgd

Lieden die hun vrouw, hun kinderen, hun hele familie zouden verkopen voor een glas water! Ongelooflijk maar waar! Een glas koel, helder water... Ik moet erbij zeggen dat die lui, sinds zo'n tienduizend jaar geleden, zelfs nog de kleur van water niet meer hadden gezien... En om een complete lading van die kostbare vloeistof in de wacht te slepen wapenen ze zich tot de tanden en klimmen aan boord van hun ruimteschip om een of ander vracht-ruimteschip te onderscheppen... Die lui, dat zijn nu de geduchte ijspiraten! Brrr...

Maar weer gerust, ICE PIRATES is geen huiveringwekkende, maar integendeel een lachwekkende film. Op miljoenen lichtjaren hier vandaan zweeft een sterrenstelsel waarvan de bewoners al bijna tienduizend jaar zonder water zitten. Al eeuwen lang oefent het afschrikwekkende «Rijk der Tempeliers» de absolute controle uit over de laatste bronnen zoetwater. Daardoor zijn die akelige Tempeliers het overheersende, maar ook het minst dorstige ras geworden van dit uithoekje van het heelal... Terwijl hun eigen volk dorst lijdt sturen de Tempeliers de kostbare vloeistof aan boord van interstellare koelkasten naar hun talloze koloniën.

Een enkele macht lijkt in staat zich te verzetten tegen de machtige Tempeliers, een handjevol kleurige piraten, die sinds ze hun basis hebben gevestigd op een opstandige pla-

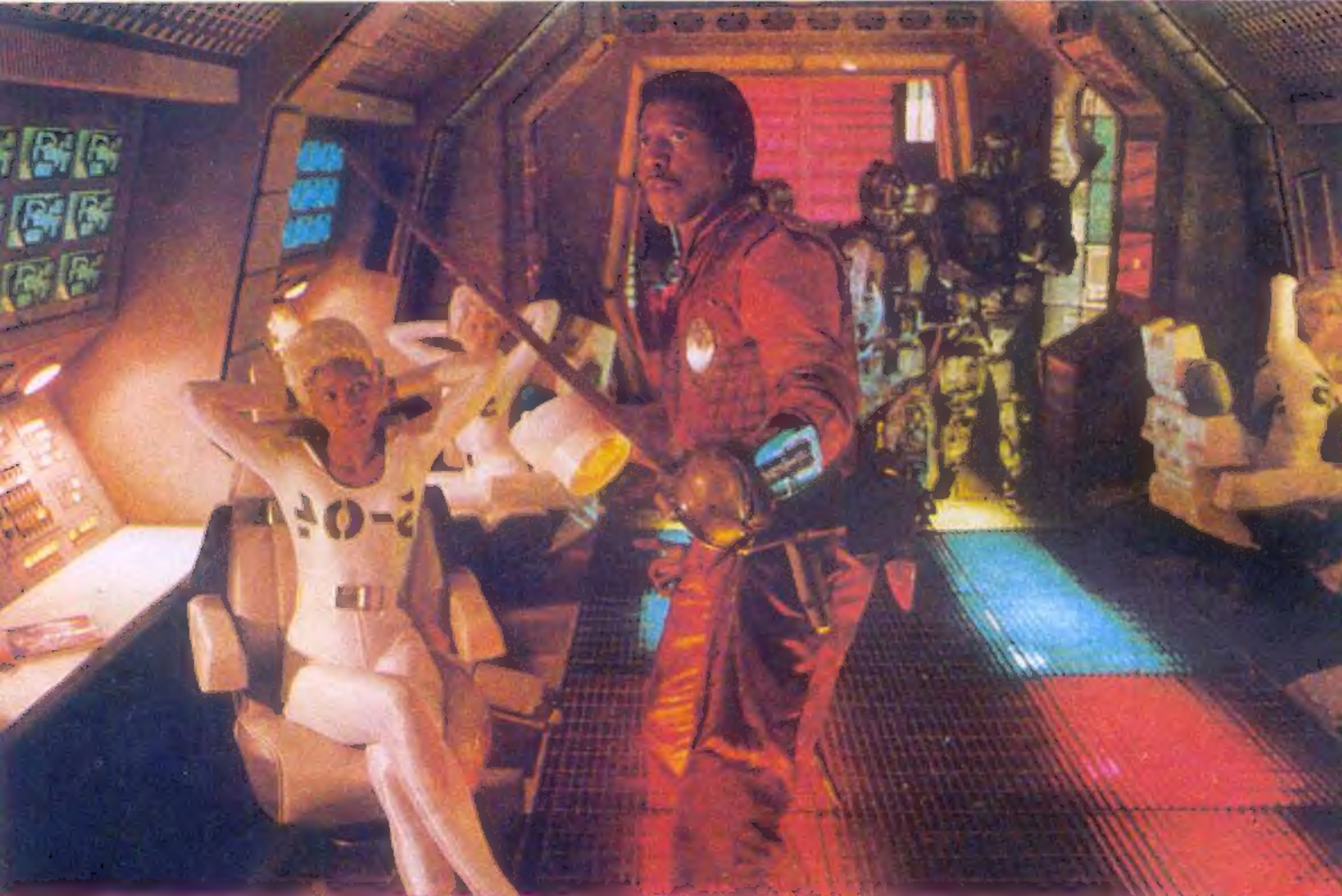
neet, tot alles bereid zijn om zichzelf, ten koste van de Tempeliers, een slokje te verschaffen... Die piraten zijn natuurlijk DE IJSPIRATEN. De leider van de piraten is Jason (Robert Urich), bijgestaan door een ontvoerde prinses (Mary Crosby), een cynische technocraat (Michael D. Roberts), een dief (John Matuszak), een culinair misdadiger (Ron Perlman) en een stelletje gammele robots.

Deze verzameling rebellen denkt alleen maar aan vechten en klappen uitdelen. Ze krijgen ruimschoots hun deel tijdens hun eindeloze tocht over de verzande planeet, over de maan Zagora of over Mithra, de moederplaneet van de Tempeliers... Onderweg ontmoeten ze bovendien de ridder-tempelier, geestelijk leider van de Tempeliers van de ruimte. In die rol zullen de liefhebbers van de fantastische film John Carradine

ICE PIRATES

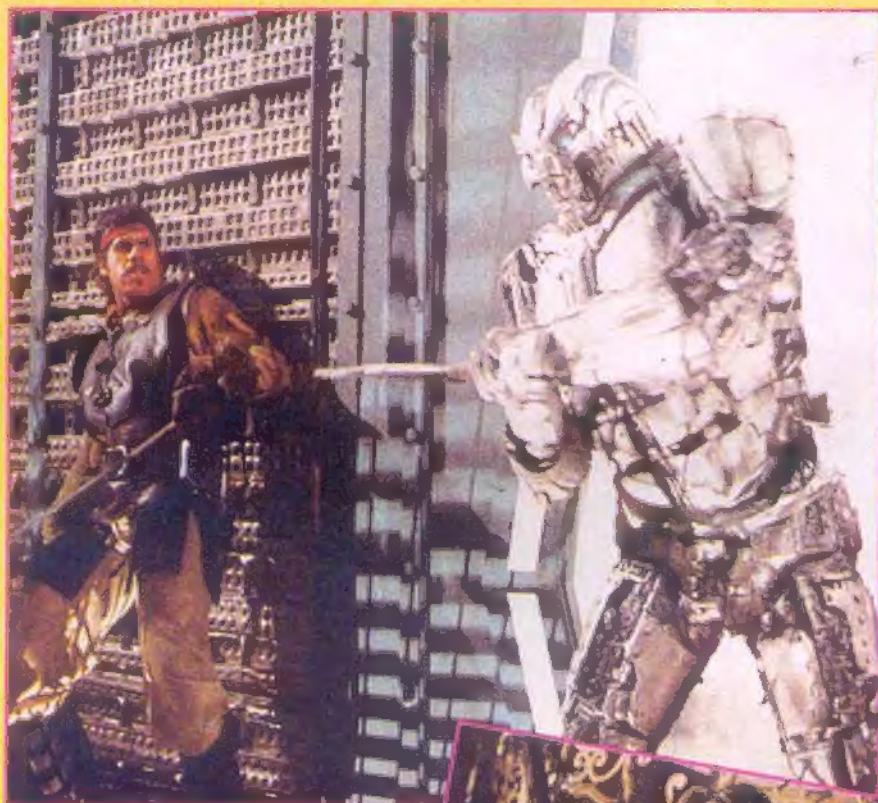

herkennen, die al in 170 films heeft meegespeeld! Diezelfde liefhebbers — en zijn we dat niet allemaal? — zullen in het onderwerp ook wat bekends aantreffen: de piraten-rebellen aan de ene kant en de macht van de Tempeliers aan de andere. In «Star Wars» gaat het net zo toe. Wat anders is is de toon. ICE PIRATES is een komisch ruimte-avontuur, dat met zijn oneerbiedige toon een andere weg in slaat dan «Star Wars», «Star Trek» en andere ruimte-drama's. ICE PIRATES is een daverende film, vol actie en humor, gags, knipoogjes en understatement. Het is ook — en vooral misschien — een uitstekende uitwerking van een (heel) oud thema — piraterij — overgebracht in een futuristisch science fiction decor.

ICE DANNY

TECHNISCHE KAART

Uitgebracht door CIC
Regie: Stewart Raffill
Scenario: Stewart Raffill
en Stanford Sherman
Kamera: M.F. Leonetti

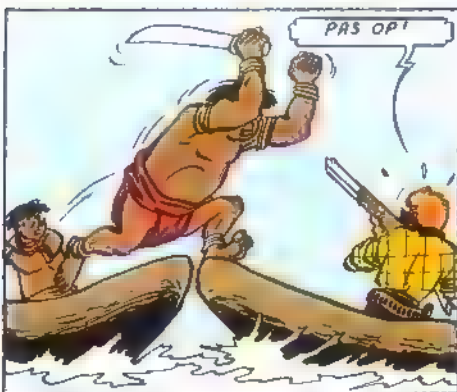
Muziek: Bruce Broughton
Spelers: Robert Urich
Mary Crosby
Michael D. Roberts
Anjelica Huston
John Matuszak
Trukages: M. W. Anderson

CHICK BILL

SAMENVATTING: Onze vrienden zijn op zoek gegaan naar het fortuin van Dog Bu. Maar dat lijkt een riskante onderneming te worden.

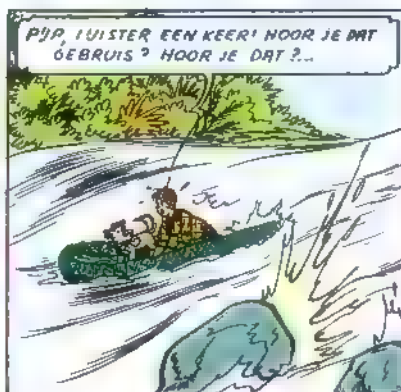
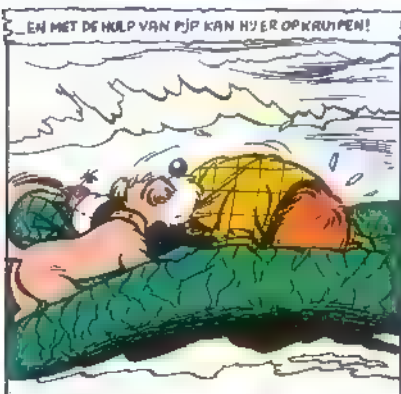
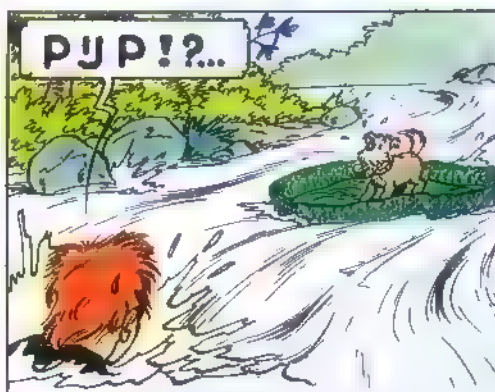
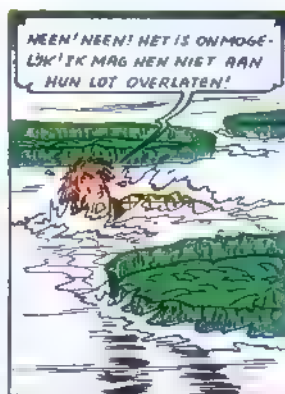

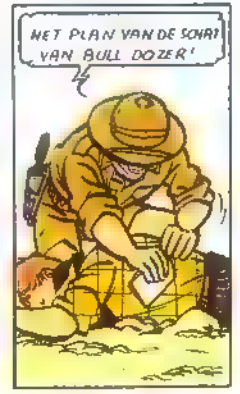
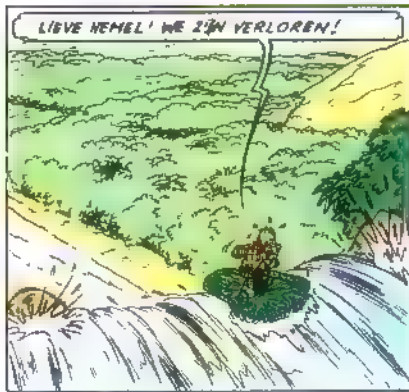

CHICK BILL

TIBET

CHICK BILL

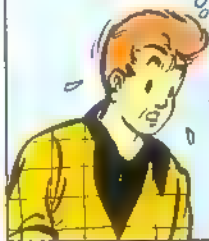
VLUX NAAR JE
BOEKHANDELAAR!
GA MEE OP ZEK NAAR
'DE DESERTEURS'

WAAR Zouden ze nu zijn?... IK HOOP
MAAR DAT IK HEN TIJDIG ZAL KUNNEN
REDDEN.

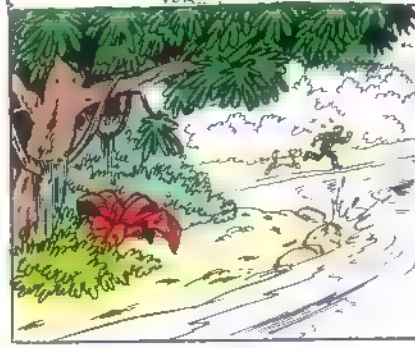
LIEVE HEEMEL! ALS DE INDI-
ANEN HEN HAAR NIET HET
HOOFD AFSNIJDEN, HET OP
VULLEN EN DROGEN AAN
EEN STAAK.

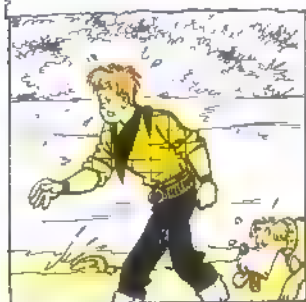
CHICK BILL IS VRESELIJK ONGE-
RUST OVER HET LOT VAN ZIJN VRIEN-
DEN EN ZET HET OPEEN LOPEN...

MAAR DE WEG NAAR LOS CAFETAS IS HEEL
VER.

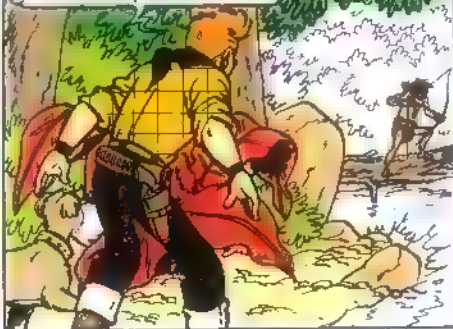
ALS HIJ NIET WIL DOODVALLIEN VAN
VERMOELENIS MOET HIJ TRAGER
LOPEN EN KALMER ZIJN.....

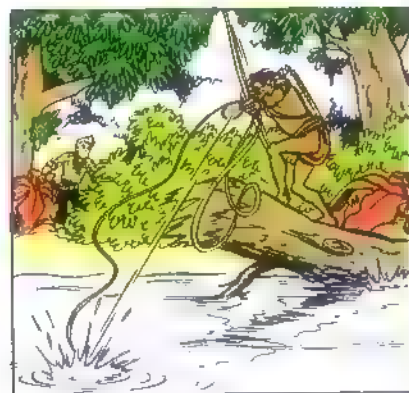
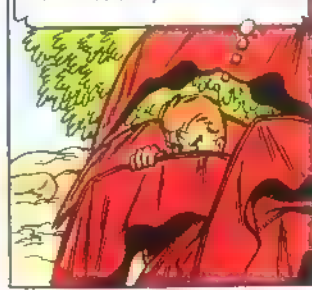
DIE WILDEN! DIE WILDEN!
ALS ZE EEN HAAR OP HET
HOOFD VAN M'N VRIENDEN
HEBBEN GERAAKT, DAN ZAL
IK OP 'N VERSCHRIKKELIJKE
MANIER WRAAK NEMEN...

PLOTSINGELING BLIJFT DE JONGE COWBOY STAAN
PAS OP, PJP!

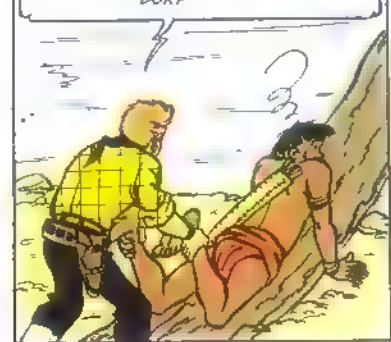
GEEN TWIJFEL MOGELIJK! DIE
ROODHUID BEHOORT TOT DE STAM
DIE ONS AAN VIEL ZELFDE
HOOFDEKSEL, ZELFDE WAPENS

HEHEHE! TOF!

STA OP EN BRENG ME NAAR JE
DORP!

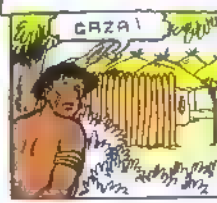

DE INDIANEN BEORIJPT HET BEVEL
VAN CHICK BILL

HOU JE KOEST ANDERS ZAL M'N
REVOLVER SPREKEN!

UREN AAN EEN STUK
MARSJEREN ZE DOOR
DE WILDERNIS. CHICK
BILL VREEST REEDS DAT
DE INDIANEN HEM IN HET
OOTJE HEEFT GENOMEN
ALS...

CHICK BILL SLAAT EEN GIL... BIJ DE IN-
GANG VAN HET DORP ZIET HIJ HOOG OP DRIE
SPEREN

NEEN!?

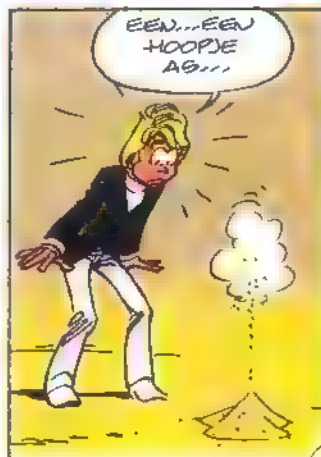
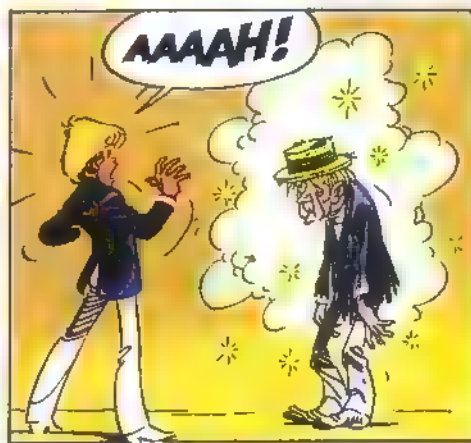
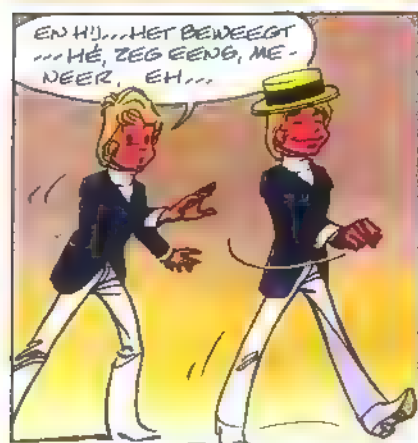
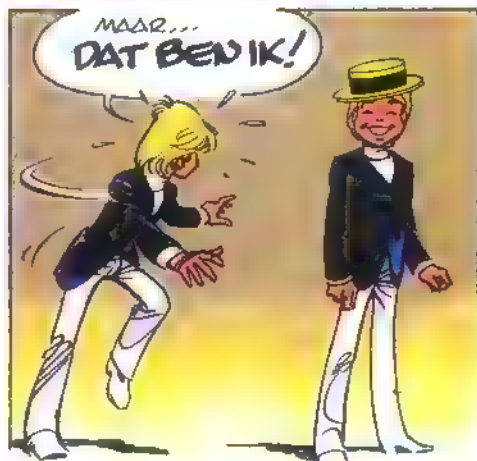
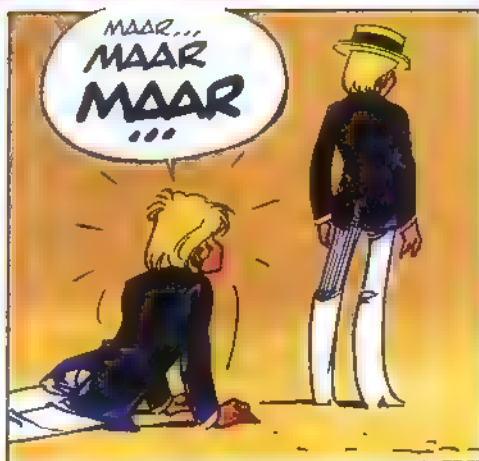
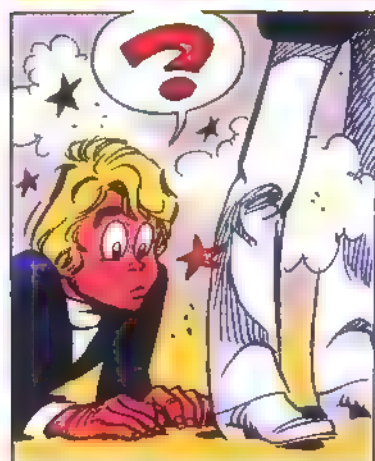
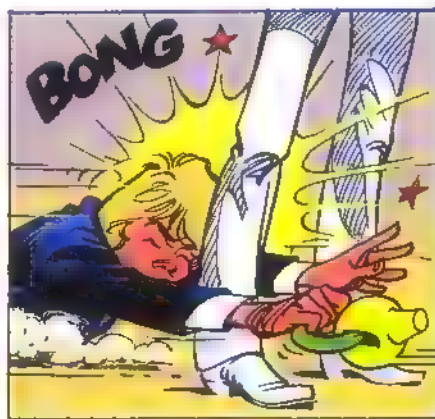
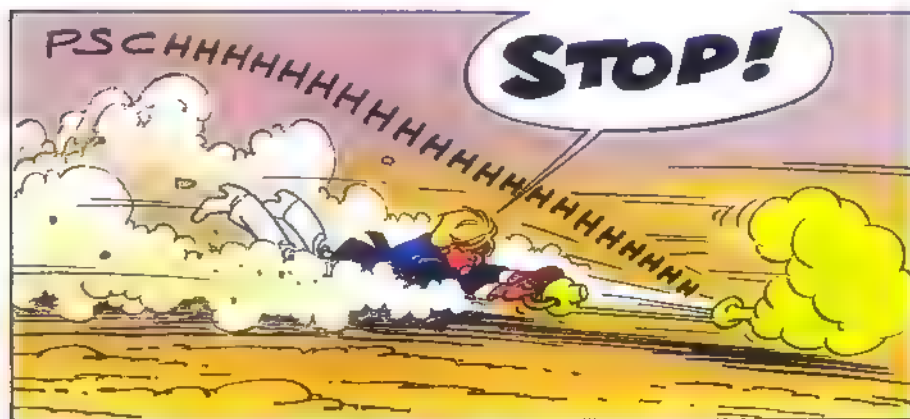
wordt vervolgd

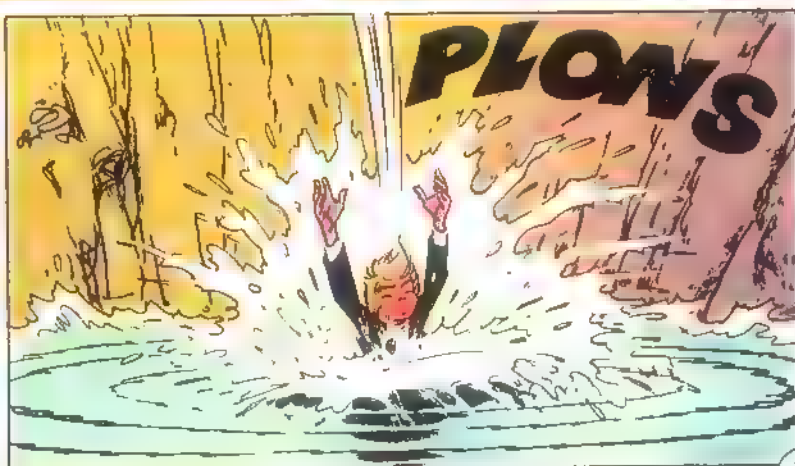
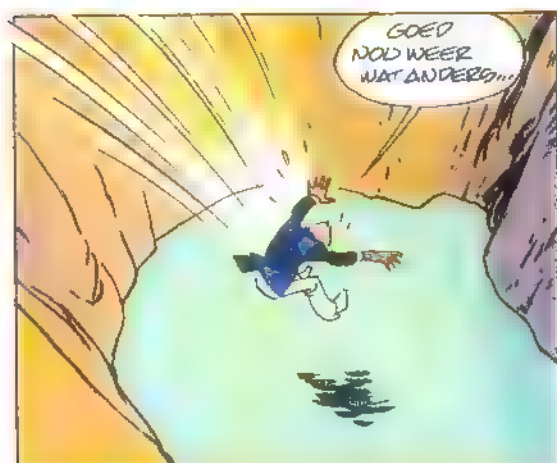
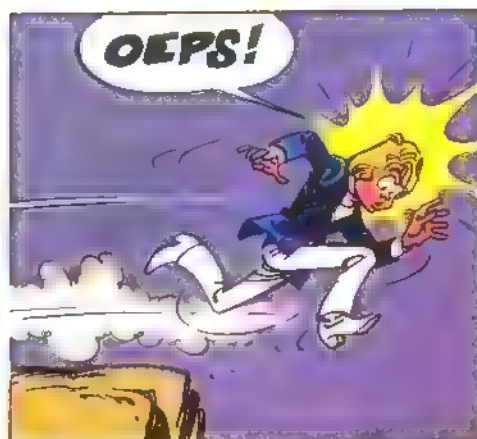
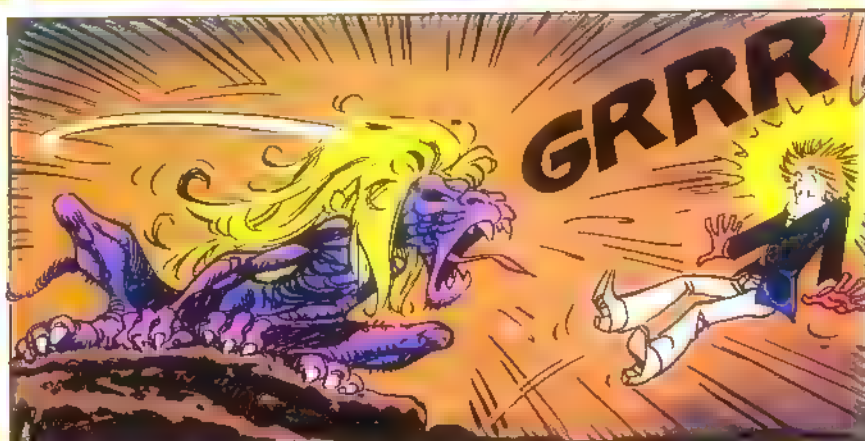
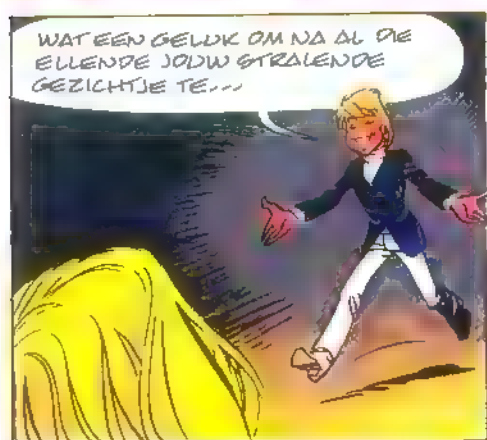

ROZE BOTTEL

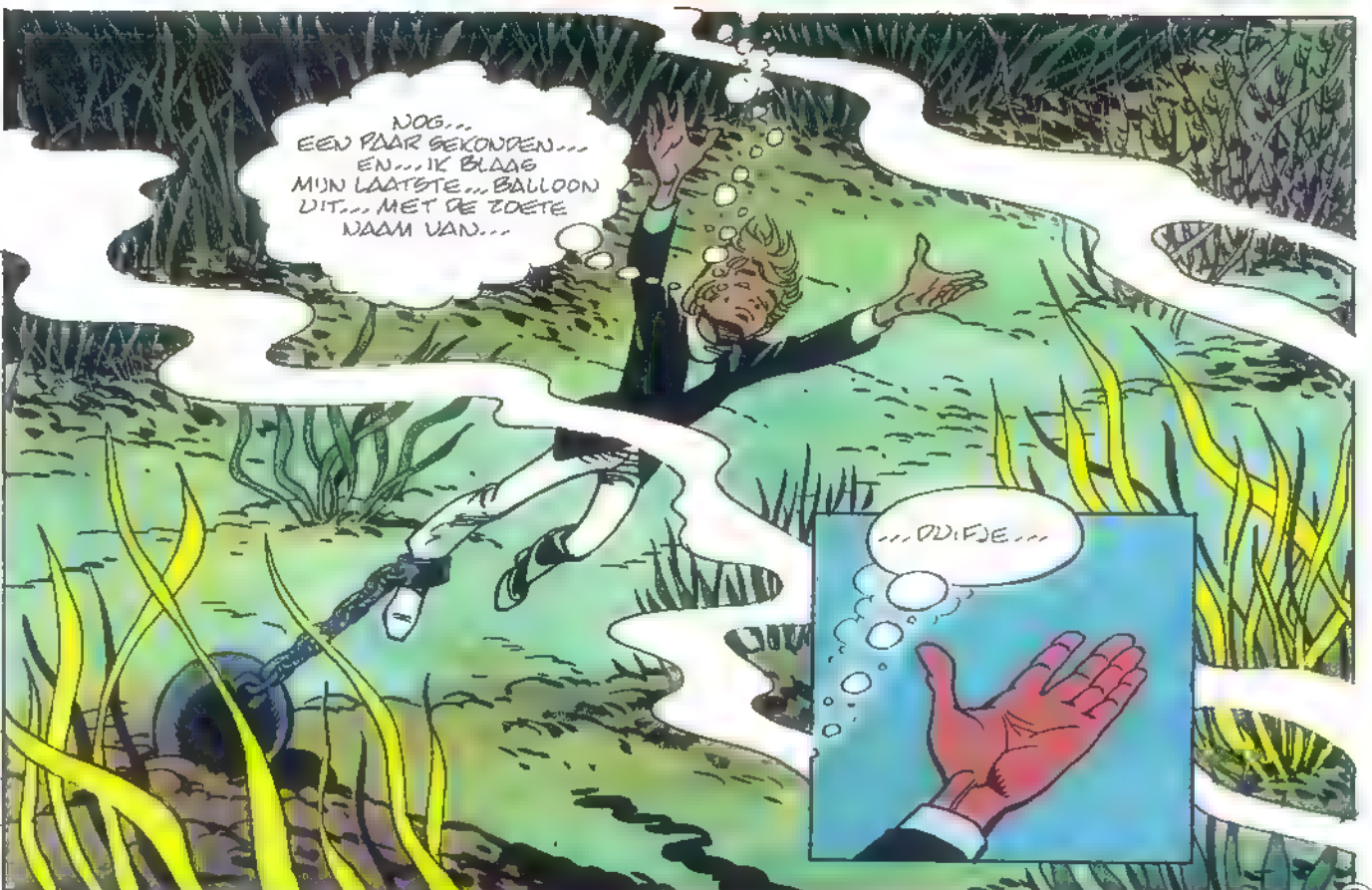
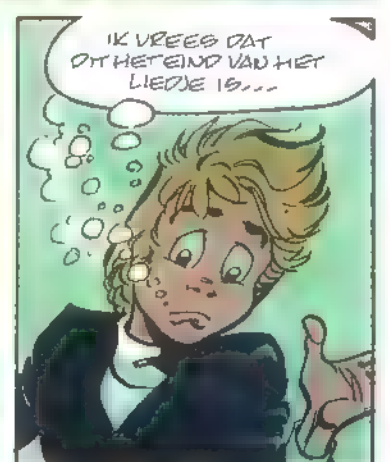
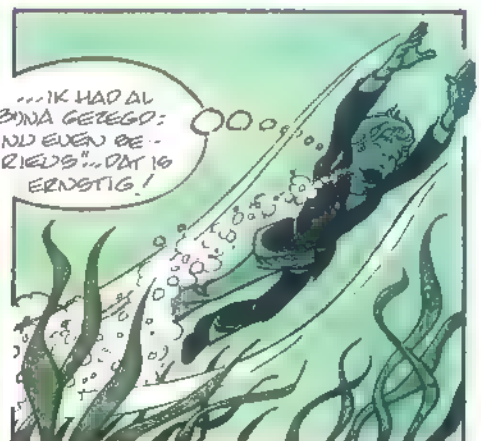
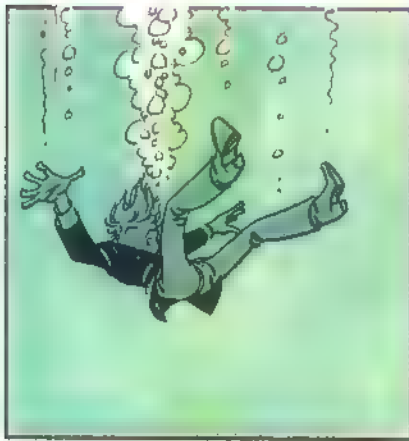
SAMENVATTING: Roze Bottel is in de gruwelijke kloff gevallen. De wanden dreigen hem te verpletteren. Hij wordt onder vuur genomen door een kanon en dan wordt hij meegesleurd door een opblaasbare draak.

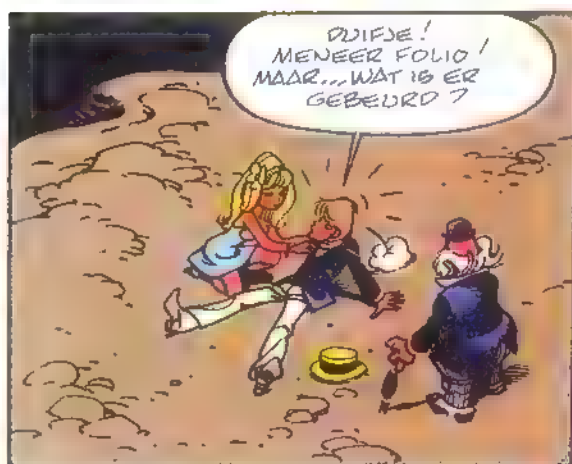
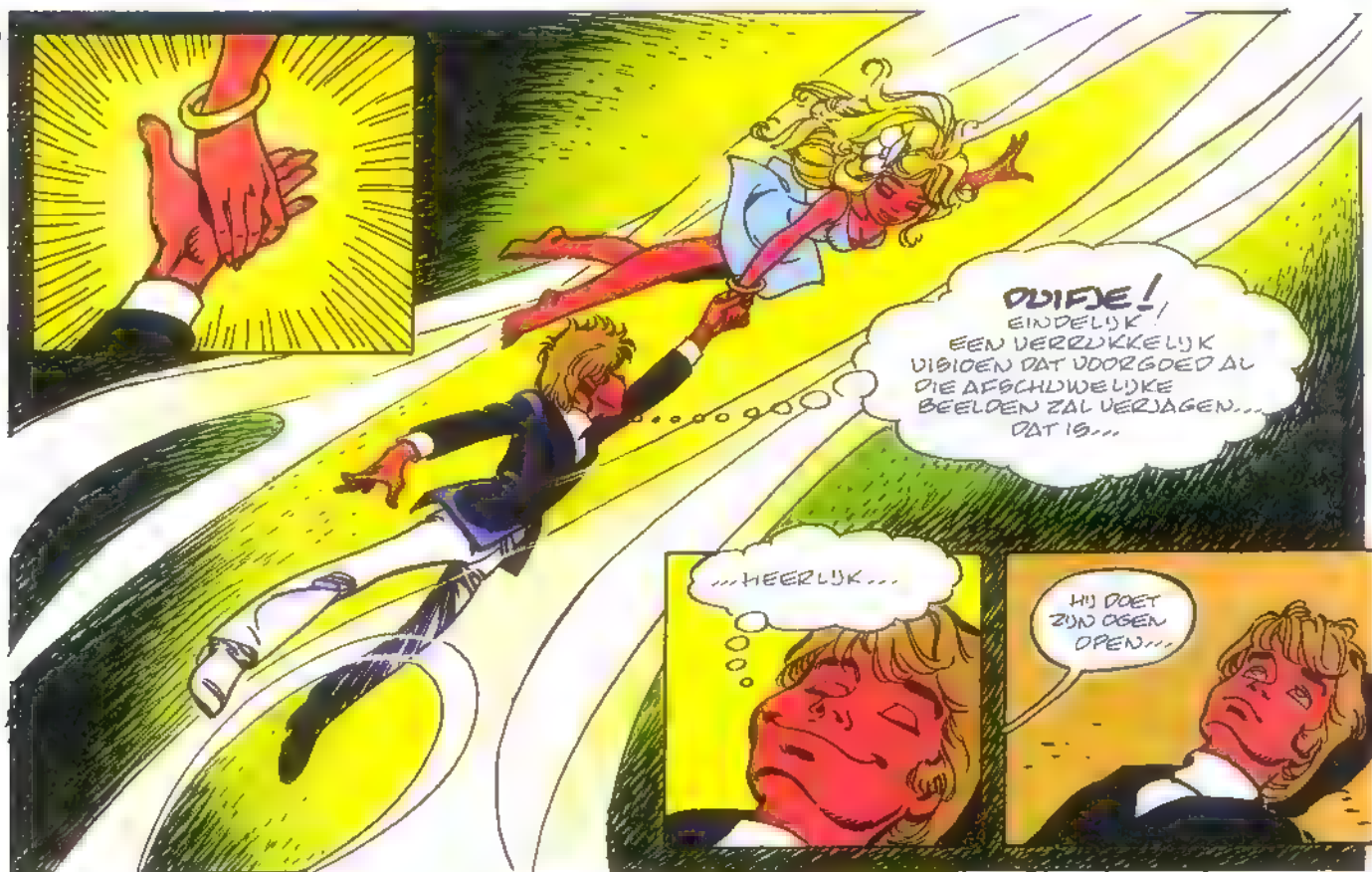

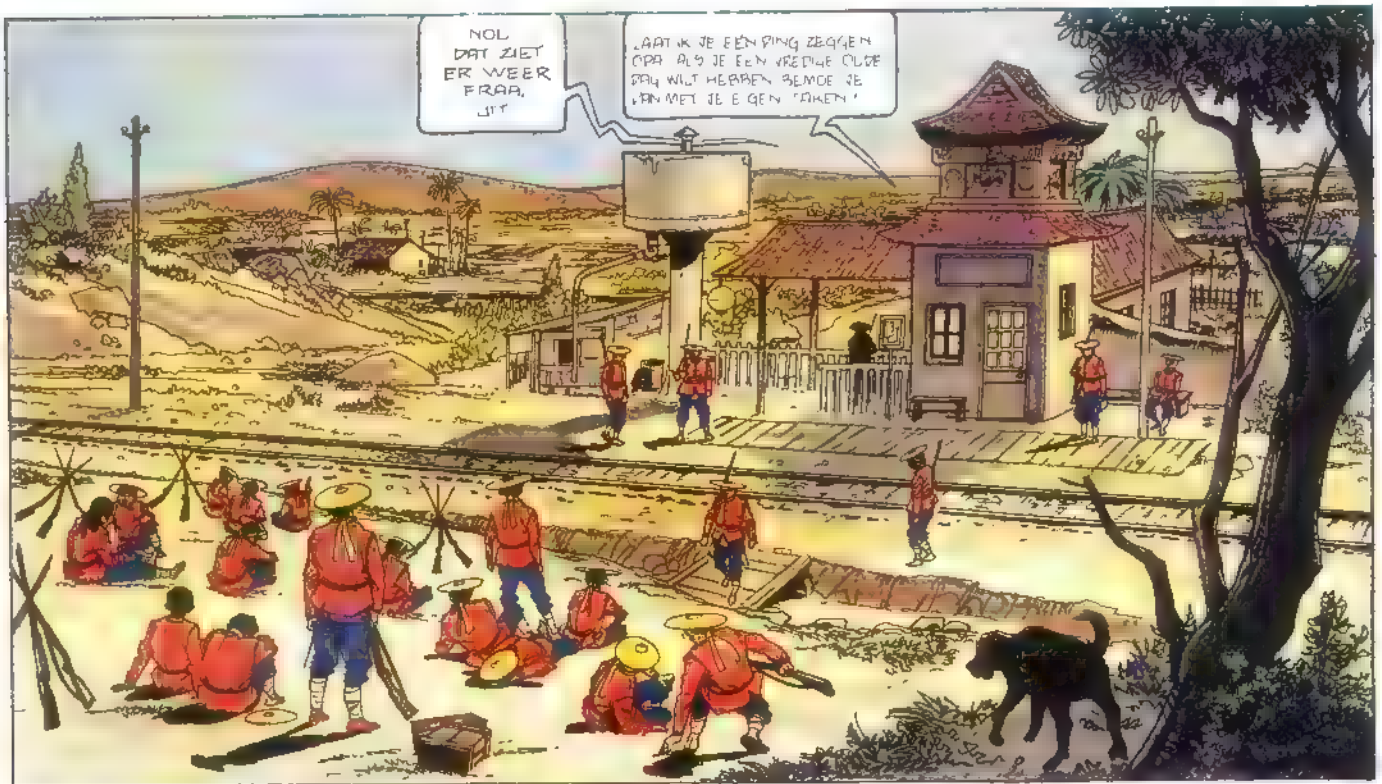

ROZE BOTTEL

EEN EXPLOSIEF ALBUM
"HET KANON VAN
DE GOEDE LUIM"

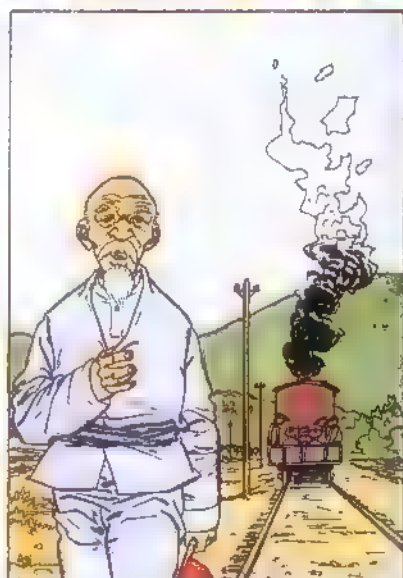

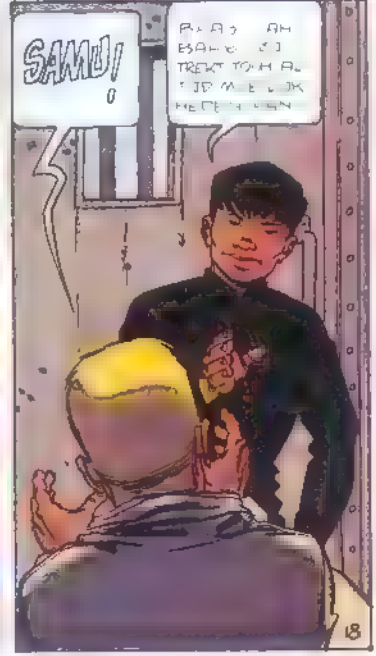
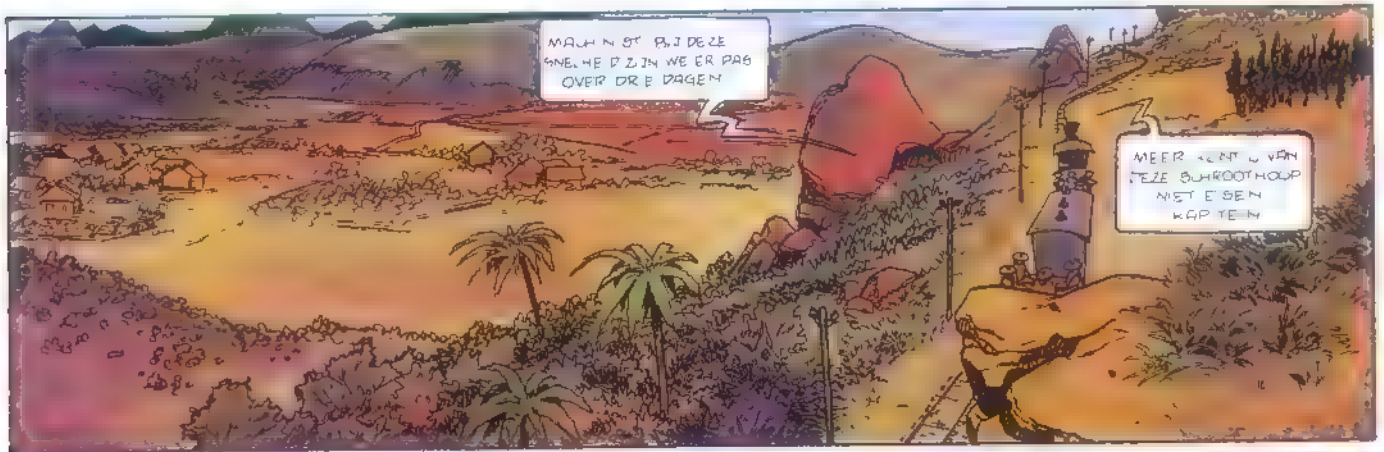
KAPITEIN SABEL

HE JI
OPSTAAN
HET 9
Y JO

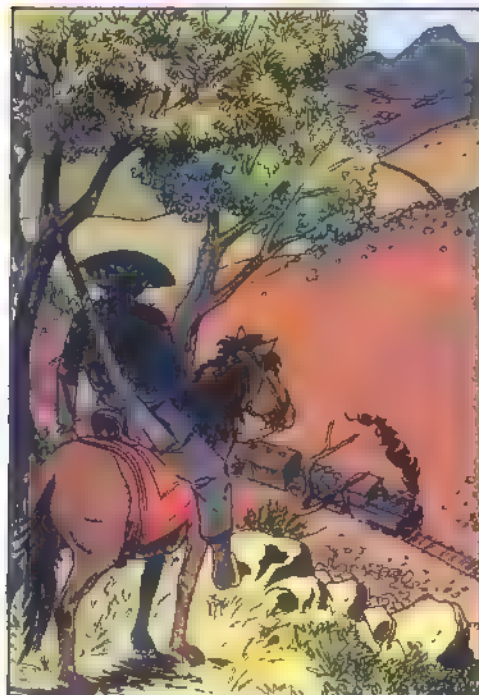
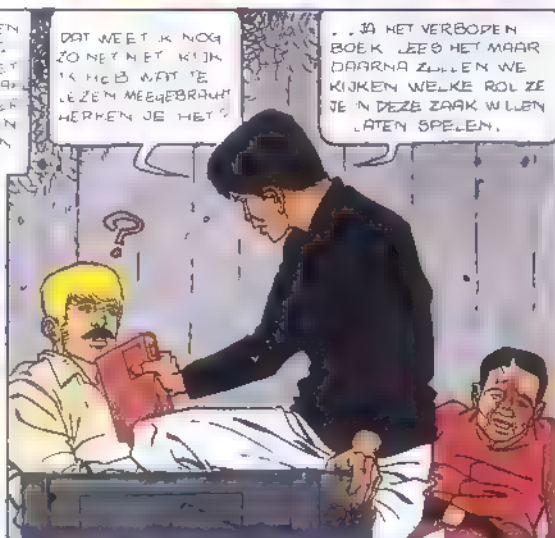
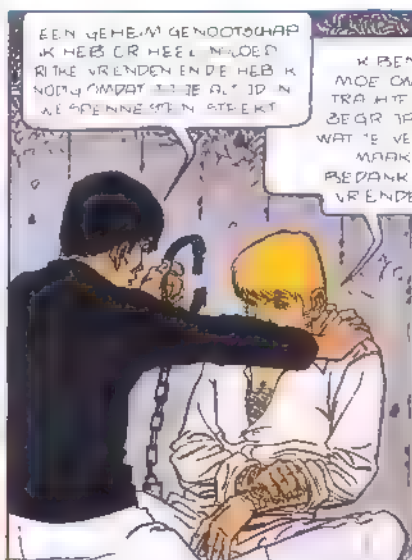

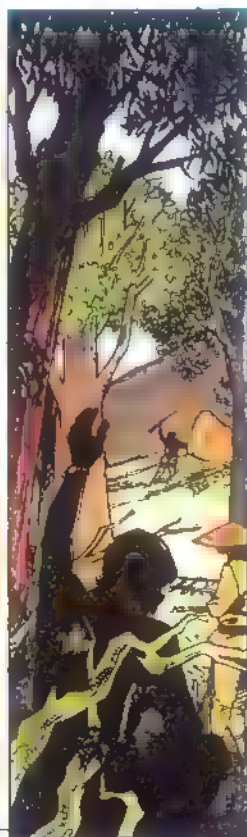

KAPITEIN SABEL

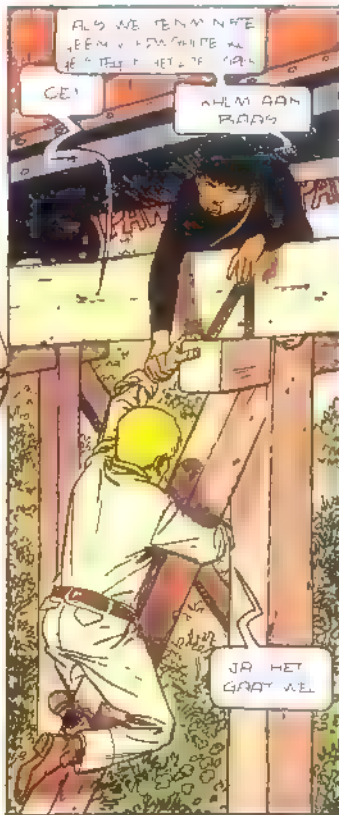
KAPITEIN SABEL

DRUK 'EM
NAAR BAK
HE!!

TJONGE HET GAAT
DARBOVEN HEE TOE
ZOLANG ZE DRUK
ZIJN MET SCHIETEN
ZEN ZE OND TEN-
MNSTE NET

ALS WE TENN NATE
LEEN V DAKHIDE AL
TE TET TET TET TET

WILM AAN
RAAS

JA HET
GAAT VEL

HE MAURZEN WE
KRIGEN ZE MOOT
TE PAKKEN EN DAT
AETEN ZE

JA WE
MOETEN
ETS
ANDERS
VINDEN
OM

?

VERDEKT
WAARIN WIT DE
VENT VAN PHAN?

HET IS MO
LUKT
BINZ I

SICH MET GOME
TEN NAAR DE
FICHARDEN WE
PILKETTEN FIF

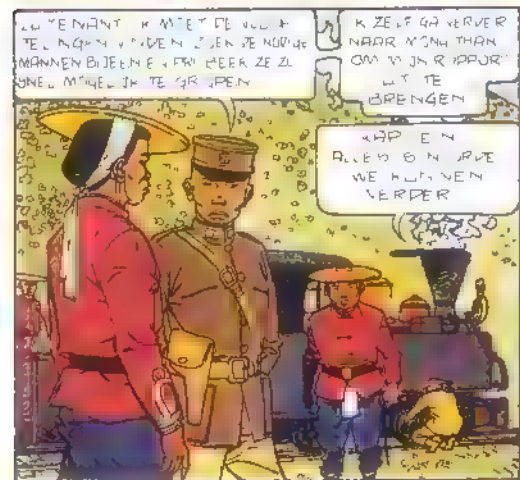
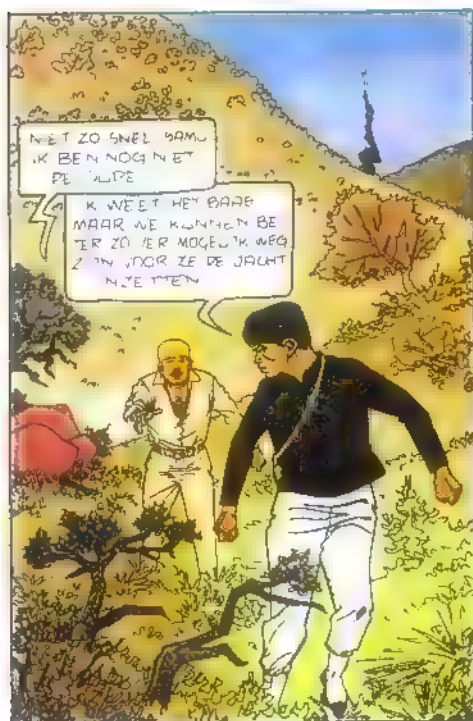

YAAAAAH!
ZE GEVEN OP
ZE HEVEN CP

ALLES IN
GROE DERGEANT
VE AANVUL &
VERBOD ALLES
HOE > BILUP
HE DERGEANT
SERGEANT!

TEN MAN OM JE
SEKKE IN VR, TE
NAKEN SNEL!

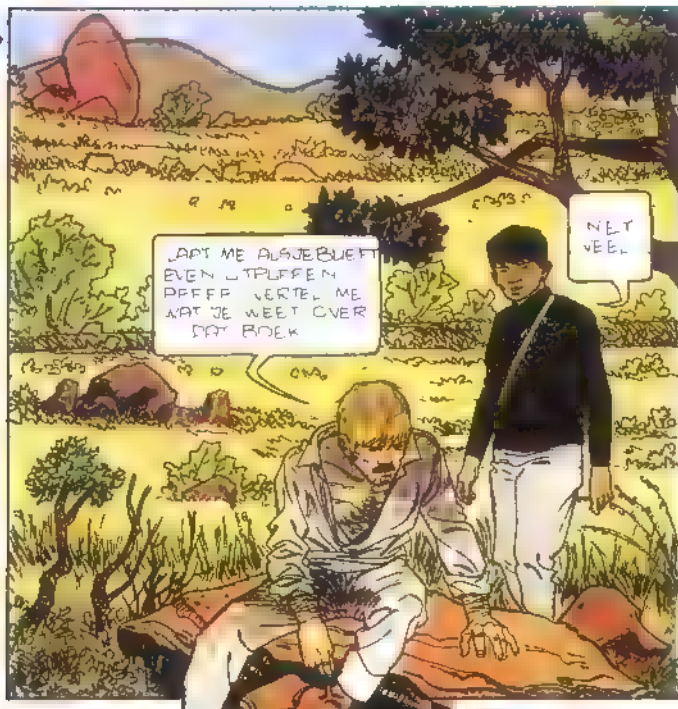

KAPITEIN SABEL

LAAT ME AUSJEBUEFT
EVEN LUTPFFEN
PFFFF VERTEL ME
WAT JE WEEET OVER
DAT ROEK

NET
VEEL

ALLEEN DAT OP HET MOMENT
VAN HET VERSCHIJNEN ERVAN
ZEN AANTEN HELEDEN DE
ALTIJD AL WANKE E STE BES
TOESTIND VAN DE TRINGEN
VERERGERDE A MOE

DE AAM
MON
RUG

ALSOF DAT ROEK
EEN SCHOK JEWEEBT
BRACHT?

PRECIES
EEN LITBARBING, VAN
DWAASHEID WAARDOOR
DIT LAND VERANDERDE
IN EEN GIGANTISCH
SLACHTELD

JA HET VREEMDSTE IS
HET HOOFDSTUK WAAR IK N
VOORKOM AL DE FLAWE-
KUL BEIDENKEN OM ME
TE LATEN EVEL TEFIN
DAR DE FLAWEKULKE
DESKET NIKKE NIKKE
VEEL TE KOUTAAR

EEN PAAR KOGELS
OF EEN FLINKE MESSEK
JALLEN TOCH VOLKSENDE
LEWEEAT ZIJN ZNIE ER
MOET TOEGEDEN AUWTER
CMEET

SSSSST

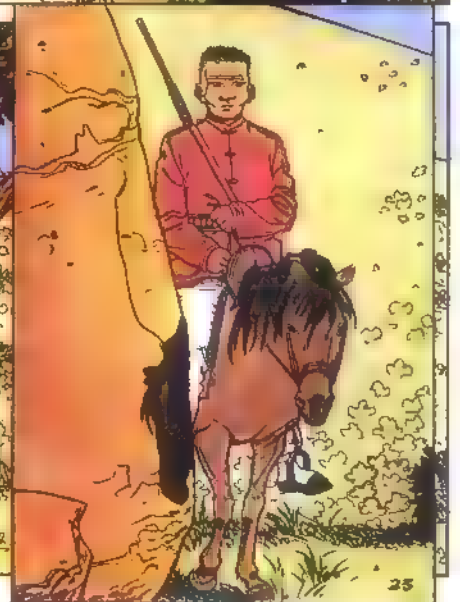
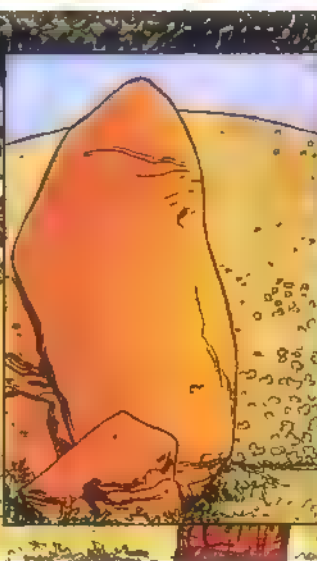

DAARANDS FLUTER
DE ROTS DACHT K
ETS TE ZEN
BEWEGEN

DE
SOLDATEN?

NEE K GELOOF
DAN VAN NET MIJAK
HET WITTE IN WEG
TEKEZEN KUN F
NE JIJN VERDER

DE DERDE GRENS
EMANE NE M'DE
MOE TE ONZE DE
RUITING VAN DE
VLOCHTEN NGEN TE
WIJZEN

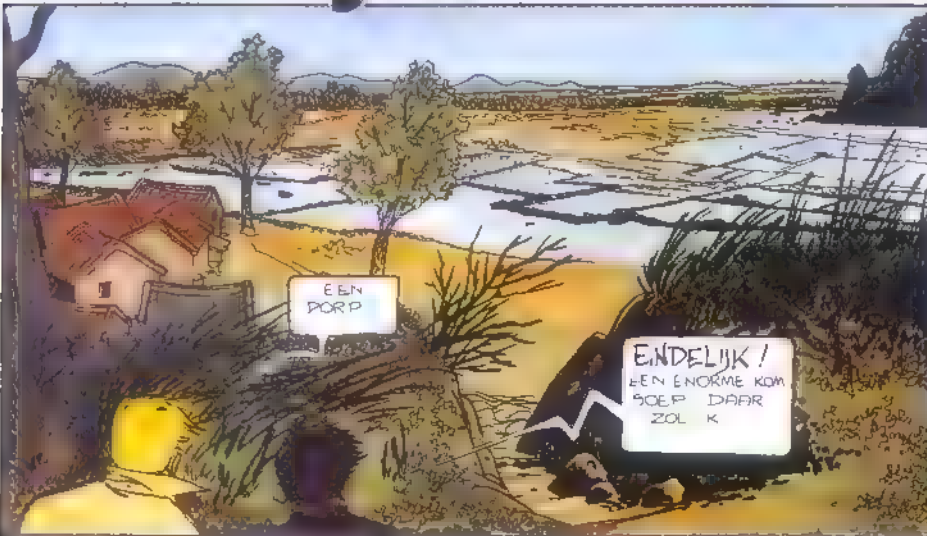
DE EEN S'N VORDE LIE
ONGEER A L'E
IEDER GE H'N MEKEN AF
GEEN AN'KE KELL' LAN
I'NTE H' TE I'ER
TE N' T

NOU
INGERUET

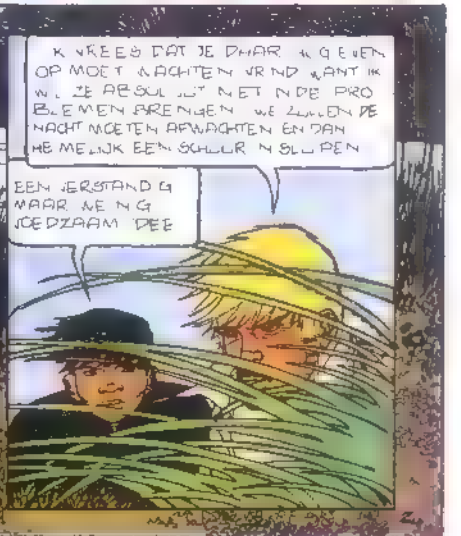

AAN!
KIK

EEN
DORP

ENDELIJK!
EEN ENORME KOM
SOEP DAAR
ZOL K

K'NEES DAT JE DAAR K'GEVEN
OP MOET K'ACHTEN VRND K'ANT IK
W' ZE ABSOLUT NET INDE PRO
BLEMEN ARENGEN WE ZIJNEN DE
NACHT MOETEN AFWACHTEN EN DAN
HE MEINIK EEN SCHUUR N SLOPEN'

EEN VERSTANDIG
MAAR WE NG
OEDZAAAM DEE

KAPITEIN SABEL

BEKIJK ZE!
BEKIJK ZE
GOED!!

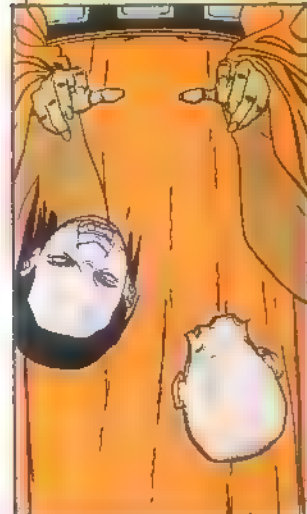

WIE NU
ZE
#LLOXMAE
HUIZEN
WIE??

ZE ZIJLEN
NIET MEER MET
ME SPOTTEN
VERLIEKT
NOUIT ZA, IK
JULIE VERGE
VEN

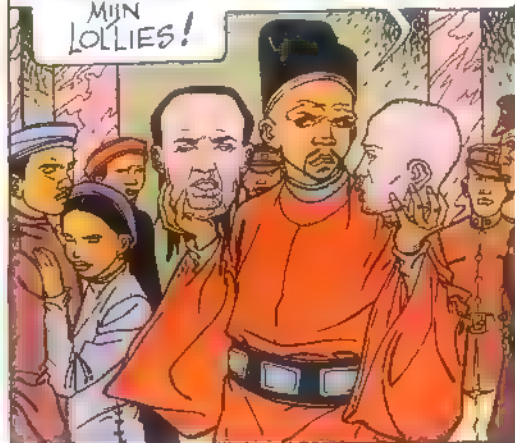
VERDW IN
HULLEM
JULIE ANNAE
ZGHEID TOORT
ME

ACH MIJN VRIENDEN MIJN PLACHT DA'NAT
ME TOT HARDE DADEN... KLEURE... MOET IK
WAFFEN OM DE KWADE ELEMENTEN... ANDER
JULIE TE NEDEN... ZE HEN... KHEERZE... CAGEND...
ME... H... MIJN... FONEN EN... NAT... KHEERZE... K... ERUG?
MET... J... REN... MIJN... NETWAAR... KO... J... NEL
MAAR K... J... J... J... DAT ZE... OF... E... GEN... N... AT... EF
GEHINDELD... HERHEN

JA K... MIJN... HET GELOVEN... NANT ER... J... IN... ERGERE
ANJEN... SE... ZE... ELLENDIGE... Z... J... J... EN... HEBBEN
HET... GEWAAGD... MET... HUN... HENGSCHENNENDE... VAN
DEN... MIJN... LOLLIES... AAN... TE... RAKEN... HOREN... JULIE?

MIJN
LOLLIES!

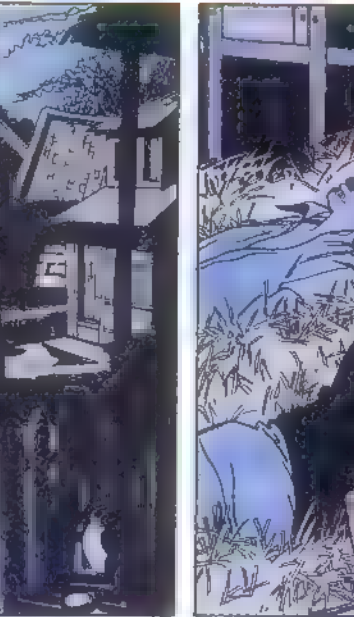
SLEEP DIE KA-
DANERS WEG
EN GOOI ZE VOOR
DE KROKODILEN
GEEN ANJERE
PLAATS IS ZE
GEGUND

HER
PAK
AAN!

ZORJ... DAT K... VAN
NACHT... N... ET... MEER
JESTOORD... WORD

LUTENANT! SPAREN
DAARGINDS. IK HEB
SPUREN NAAR HET
ZEDENGEMAADE.

MMM, PRIS JE GELEUKIG
DAT JE NOG LEEFT. SOMS
WAT IK HEEL GROOT
NEDER IN WAAR
ALLE
RACHTERDER.

HET
VOORLAATSE
HUIS
VAN HET
DORP.

DAN MERK ZIJN VERLOREN NIEUW
KONTAKT OP MET ALLE GRENSPOSTEN
AAR ZE ELKE ENTWETER TERREIN BE
NAKEN. IK MOET DE BANKE LEVEND
HEBBEN VAN DE
ANDERE NI IN HET
HOOFD!

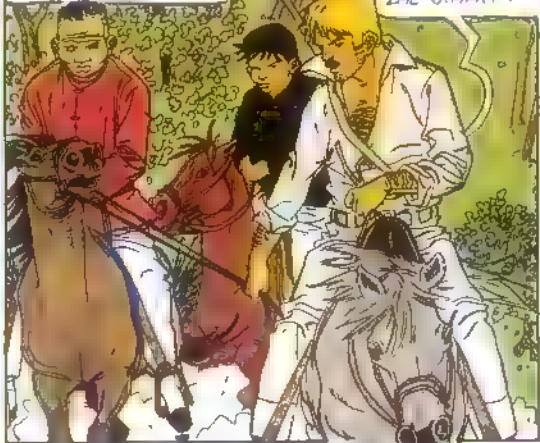
STIMMELINGEN ZE
KRIJGEN ZE NOOT!
MMM

BAAS JE BENT ANGEKOMEN TER LUK DE
DORPEL. MIJN NIEUW LEEFT
SOMMER. MIJN EN ELKE ZEDENGEMAADE
TE KEMEN EN IN PLATS DAARVAN LUX DIE
REKT IN DE AAN DE LEEVEN.

VERDOERT IK TOEL ME DE NZET VAN EEN PARTIJE
DOBBE EN NOL DIE DOBBELSTENEN IN VA. EN
IK AL NIETEN ALE ZIE JEGOD HEEFT DE OORACHT VAN
DIE VENT DE NIET WAT YOUR TRUUBELE ROL MAJR EN
SPEELT EN ENNEF MONEROM
DELE ZAAK PTE HELEKEN B
CHN RECHTERLEKS TIT HEM
TE RICHTE

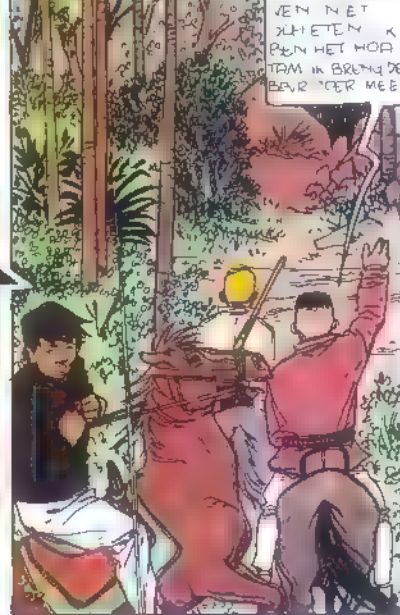
DENK JE DAT HIJ JE
BELEEFDE TE WOORD
ZAL STAAN?

WIE NIET
AAN DE KUK VAN
DE JE "AUMER
ONS TE ZIE
MAAK
BEST EEN
KANS

HE WAGT BEVRIJDER
WAGT EN WAAR MIJN MEN
VEN LOS MIJN KAMERADEN
MOGEN NIET ZEN DAT IK
GEBOD BEN KOM
WIL ME NIET LOS
MAKEN?

HE DORBO
VEN NIET
ZIJN NIETEN K
PUN HET HOA
TAM IN BRENG DE
BEVRIJDER MEE

... EN IK MOEST SNEL ZIJN MIJN
MAGGE HING ERVAN AF HOE
TOEM HEEFT N IETS ANDERS GE
DAN VAN AL EEN BEETJE
ZACHTJES DAN MIJN BE-
VELEN L VOEREN

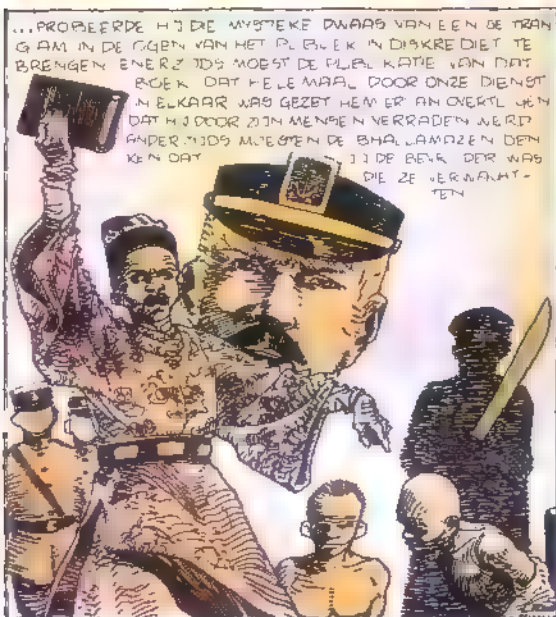
HOOR EENS MAAL ZIN HET KAN ME GEEN
BARST SCHELEN WIE JE WERKELIJK BENT
ALLES WAT IK VAN JE VRAAG & ME TE VERTEL-
LEN IN WAT VOOR ROTZOO WE TERECHT GE-
KOMEN ZIJN EN WAAROM!

MOMENTJE HOOR
JE HEEFT ME
GENOEG DOOR
MEKAAR GE-
RAMMELD
GOED

... HET HOOFD VAN DE FRAN-
N INDOCHINA WILDE DE DE
PHRACHA SONK DE ENI-
VAN DE KONINKLIJKE FAM-
OP DE TROON KRIJGEN
FRANSE POLITIEK ZOU

SE VEILIGHEIDSDIENST
JONGE PRINS
GE OVERLEVEND
LIE VAN BHAILAM, WEER
OMDAT DIE EEN PRO-
VOEREN DAAROM

... PROBEERDE HJ DIE MYSTERE DWAARS VAN EEN DE TRAN
GAM IN DE RUGEN VAN HET PL. BEK IN DISKREDIET TE
BRENGEN ENERZ IDS MOEST DE PL. KATIE VAN DAT
ROEK DAT HELE MAAL DOOR ONZE DIENST
IN ELKAAR WAS GEZET HEM DOOR AN OVERTEL VEN
DAT HJ DOOR ZIJN MENSEN VERRADEN WERD
ANDER TIDS MOESTEN DE BHALAMZEN DEN
KEN DAT ... JJ DE BEK DER WAS
DIE ZE VERNAMT-
TEN

JE KE TEKENT WAT
IN DIT DEEL VAN
DE WERELD
NAG TE N DAT
MAAKTE DE KANS
OP SUKSES DES
TE GROTER

JA ALLEEN
FEN GEK KAN
BEURIJEN WAT
EEN ANDERE GEK
VOOR ME VUT
GEDAHT
HEEST

HM
EH

MAAR OMDT AND WAKKER TE SCHUDDEN
EN TOT AKTE TE BRANGEN MOEST JE WEL OP
GECEFERD WORDEN

TJA JA OP DIE
WONER ALLEEN WERDER EEN
SPAAK N HET WEL GESTOKEN EN
WEL DOOR MIJN VRIEND RAMU

DES TE
BETER

... GELUOF HET OF NIET KAPTEIN MAAR K
BEN OPGEWICHT DAT HET ZO AFGELOPEN D K
VOELDE MEN G VOOR HET WEE

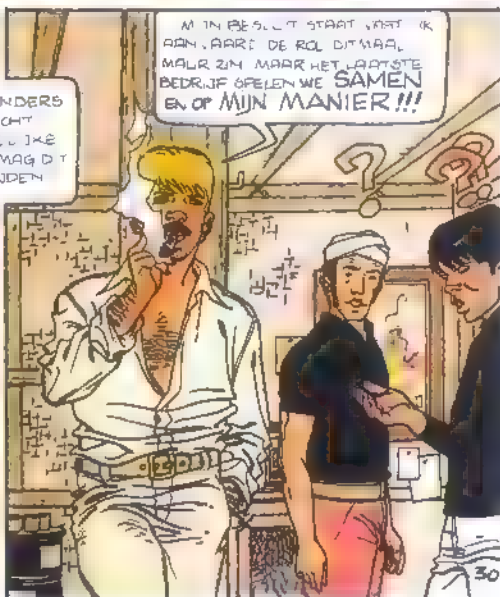
ACH JA ZOLANG HET NAAR GEEN
JE VOLGEN HEEFT V N D E MOORDEN
WEL EEN GARDIG TIJDEWEDER JP
MAAK HET SUH JNT DAT E HA-H DAAR
ANDERS OVER DENKT

DAAROM RAAD K
E AN H ERK TE
VERDRIJEN VOOR
HJ JE DE F N TEF
N DE VAL LAAT
LOPEN

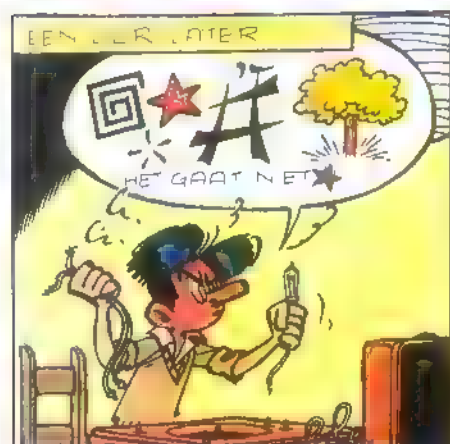
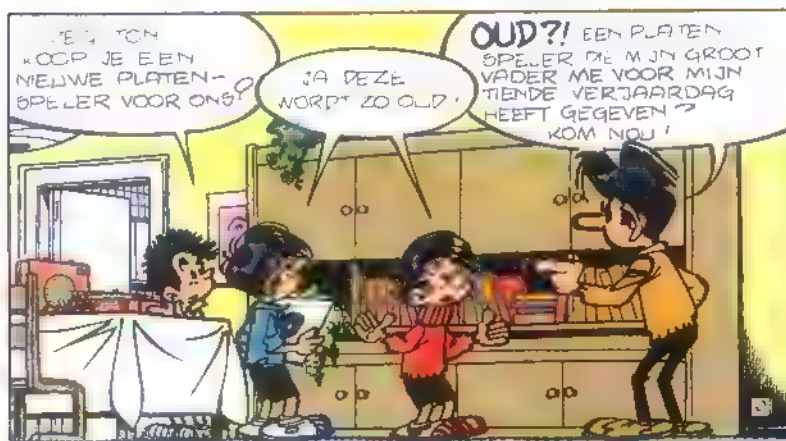
HJ HEEFT GELJK
BAAS DEZE ZAK GAAT
JOL NET AAN EN

... EN VOORZE IETS ANDERS
WAARIN NY GA BEDACHT
HEBBAEN ON DE PLAATGE L IGE
VAN ERJIT TE KRIJGEN MAG DIT
LAND JE WOON BLIVEN WJDEN
NEE RAMU

M IN BESLUT STAAT VART IK
AAN AARD DE ROL DIT MAAL
MAAL ZIN MAAR HET LAATSTE
BEDRIJF GELEN WE SAMEN
EN OF MIJN MANIER!!!

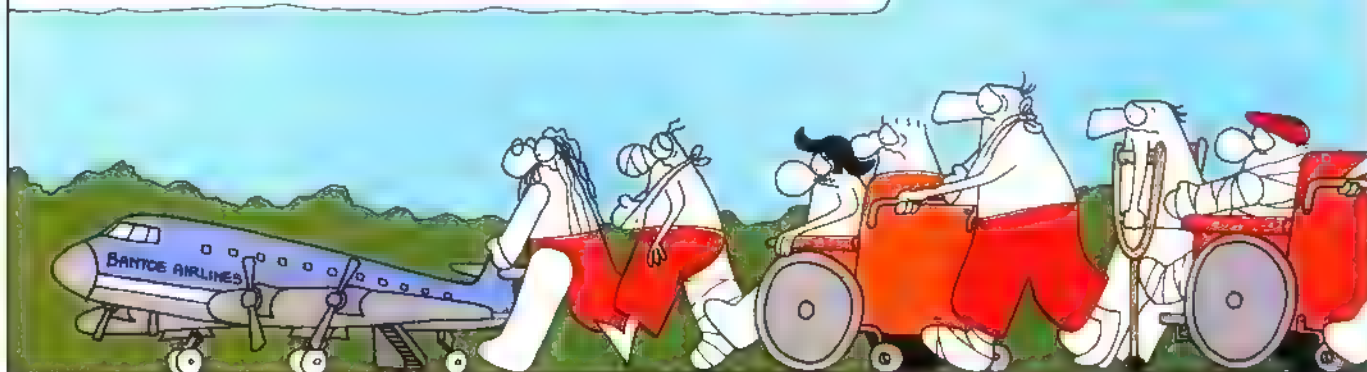

Knudde in AFRIKA

GELEUKKIG KWAM UITEINDELIJK ALLES NOG OP EN Pootjes TERECHT NADAT DE PLAATSELIJKE AUTORITEITEN UIT DE VERWARDE VERHALEN HADDEN OPGEMERKT DAT ONZE JONGENS UIT CENTRAAL AFRIKA KWAMEN

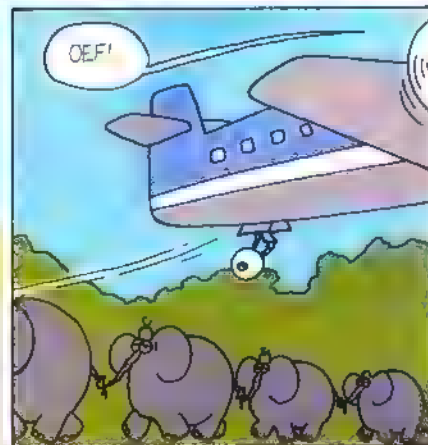
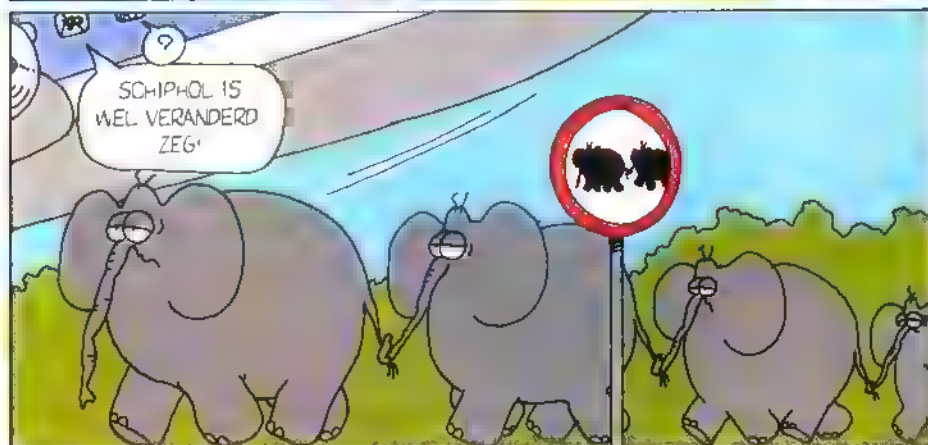

DUS WERDEN ZE TERUGGESTUURD MET EEN BRIEF VOOR DE HUISARTS *

* OF MEDICIJNMAN AFHANKELIJK VAN DE ONTWIKKELINGSHULP TER PLEKKE

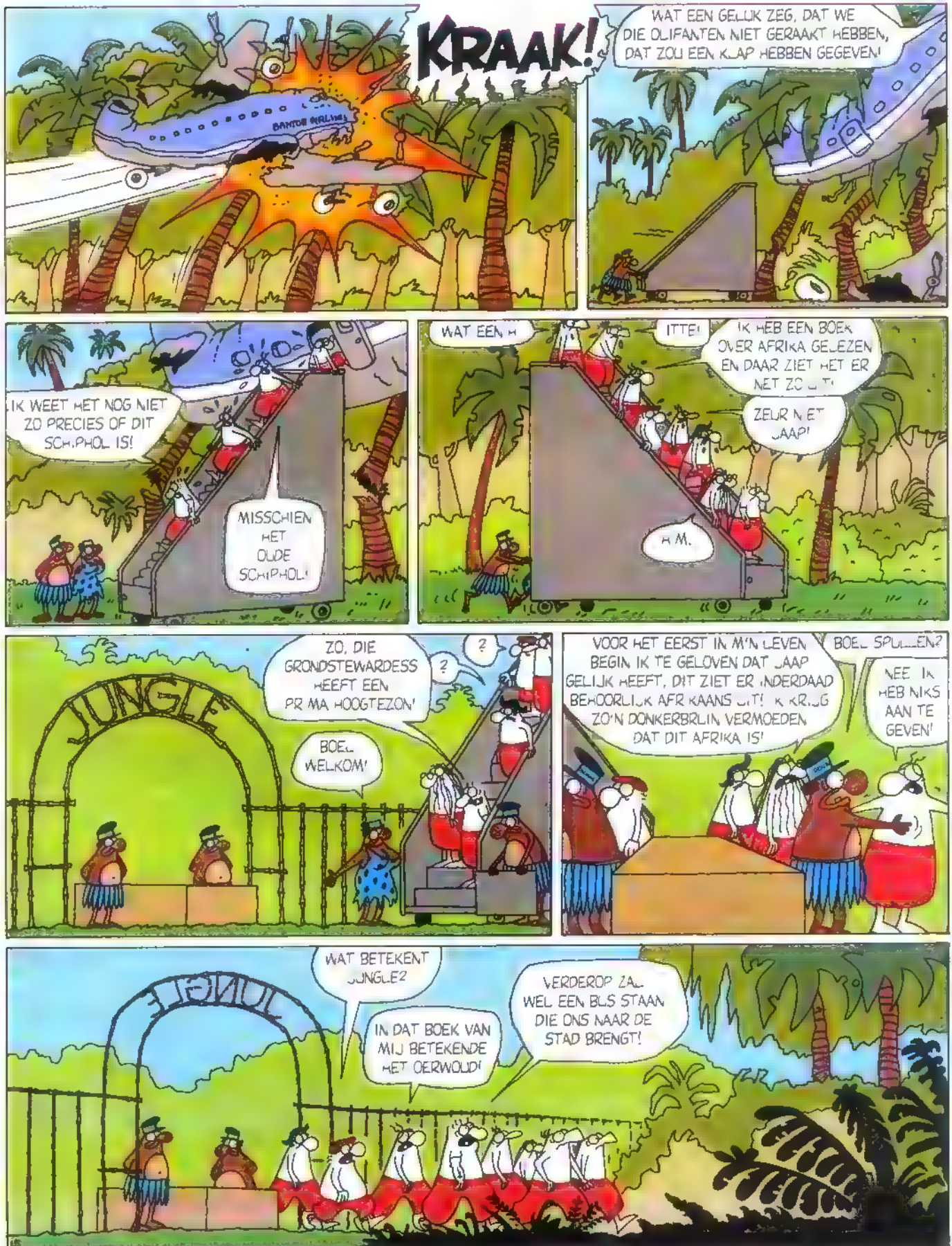
EN HET IS ACHT UUR LATER DAT DE LANDING WORDT INGEZET

SAMENVATTING: Het basiseftal van Knudde per roeiboot op weg naar Afrika, wordt verkeerd gebruikt voor een groep bootvluchtelingen aanzien en vervolgens onder vuur genomen in de Perzische Golf.

TOON

wordt vervolgd

GROTE Knudd

Alleen
een exclusieve KNI

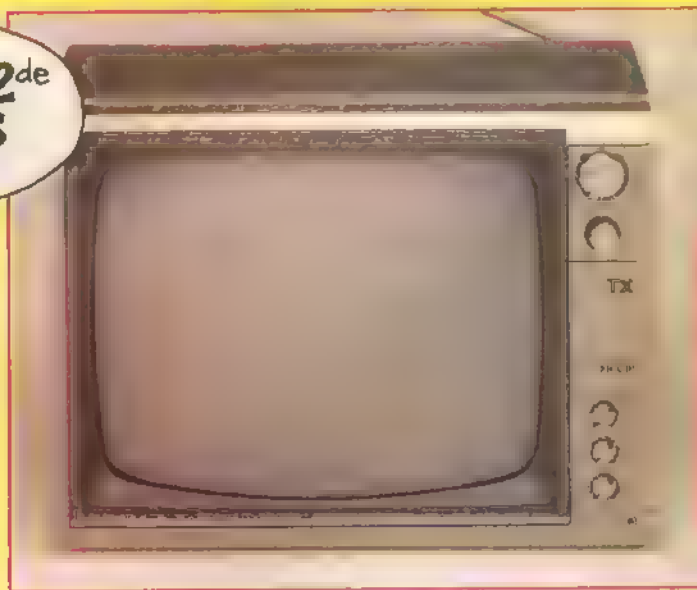
Naar beste Knudde-traditie zetten we alles op zijn kop en bekijken we EERST de prijzen... in omgekeerde volgorde! Laten we de vaste kern van FC Knudde maar even aan het woord.

5de t/m 8ste prijs:

Een PHILIPS Pocket radio D 1200. Een radio die je altijd overal mee naar toe kan nemen. Er zit namelijk een polsriem bij zodat je nooit zonder muziek zit. Deze radio heeft een teleskoopantenne en ferrocepter. Windelwaarde: ± fl. 59

3de en 2de
prijs

4de
prijs

1ste
prijs

2 WEDSTRIJD

oor de lezers van KUIFJE:
NUDE-wedstrijd. SENSATIONELE PRIJZEN

4de prijs:

De PHILIPS Skyway MK II D6624 is een te gekke stereo radiocasset-speler die je aan je broekriem kan bevestigen. Je krijgt er een koptelefoon bij. Het is een cassettespeler met elektronische motorregeling, snel heen en terug spoelen, batterijvoeding met indicatie en aansluiting voor een netadaptor. De koptelefoon is lichtgewicht en aan deze radiocassettespeler zit een broekriemclip.

Winkelwaarde: ± fl. 265

3de en 2de prijs:

Een PHILIPS portable zwart/wit televisie 12 TX 3001/00S met een 31 cm quick-start beeldscherm. Nu kan je op je eigen kamer televisie kijken en maar liefst 12 zenders ontvangen! All-transistor, dus een laag stroomverbruik. Een muziekvermogen van 1 W. De televisie is voorzien van een grote luidspreker, teleskoopantenne en aansluiting voor een buitenantenne. Hij heeft een verzonken handgreep en zit in een zilverkleurige kast.

Winkelwaarde: ± fl. 385

1ste prijs:

Een fantastische veelzijdige PHILIPS Videopac met Superspelcomputer G 7400 met twee spannende computerspelletjes. Deze spelcomputer heeft een dubbele video-interface waarmee je sfeervolle beelden krijgt. Bovendien heeft deze computer een uitgebreid alfanumeriek toetsenbord met extra veel mogelijkheden, compleet met twee spelregelaars, beide met joystick en aktieknop. Winkelwaarde: ± fl. 650

en de denderende HOOFDPRIJS:

Een PHILIPS Sound Mixer D 6650 Studio II met alles erop en eraan, zoals twee cassetterecorders, 50 W versterker, 3-weg box, mengpaneel enz. Met ingangen voor drie microfoons, gitaar en toetsen en een uitgang voor koptelefoon of versterker. Je kan ermee kopiëren. Eindelijk iets waarmee je kunt meezingen, meespelen of mixen. Als je nog niet ontdekt bent kan dat nu. Deze sound mixer heeft een solide kast met handgreep en hoekbeschermers. Inklusief mikrofoons. Winkelwaarde: ± fl. 795

Dat is dat! Nu je weet wat je kan winnen ben je natuurlijk dubbel nieuwsgierig om te weten wat je moet doen om te winnen!

EENVOUDIG!

Neem om het even welke postkaart (briefkaart, ansichtkaart, om het even!) en schrijf daarop in maximum 15 regels een beknopte korte inhoud voor een nieuw KNUDDE-verhaal. Op dit ogenblik loopt er een vervolgverhaal van KNUDDE in KUIFJE, zodat je uitgebreid kan kennis maken met de spelers en het bestuur van dit topteam.

Iedereen moet meedoen! Ook de leesportefuillelezers. Speciaal voor hen blijft de wedstrijd geopend tot en met 15 juni 1985.

Een deskundige jury, onder voorzitterschap van KNUDDE-auteur Toon van Driel zal de origineelste, leukste inzendingen selekteren. De beslissingen van deze jury zijn bindend. Over de wedstrijd en de uitslagen kan niet gekorrepondeerd worden.

AAN HET WERK! Stuur je inzending ten laatste voor 15 juni 1985 (poststempel geldt als bewijs)

LUKAT
Lombard Nederland
Wedstrijd Knudde
Postbus 77
2040 AB Zandvoort

VEEL SUKSES!

en de
denderende
HOOFDPRIJS

BUDDY LONGWAY

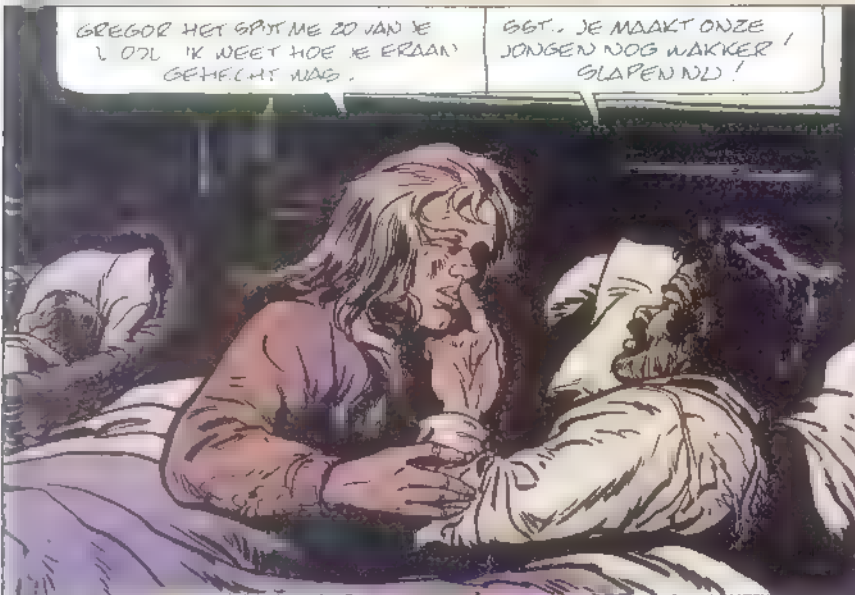
DERIB

LAETEN WE HIER EEN PAAR DOP GAAN SLAPEN.

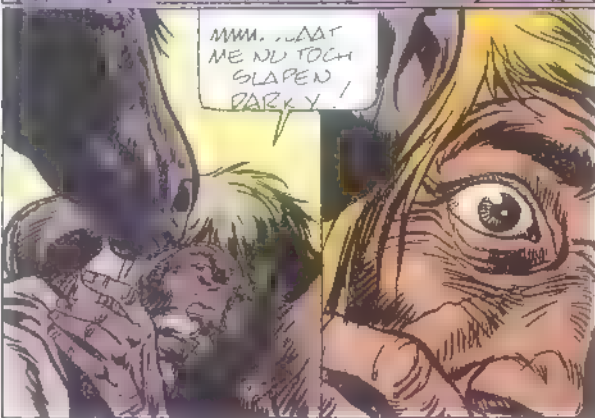

GREGOR HET SPYT ME ZO VAN JE
I DUL IK WEET HOE JE ERAAN
GEHEFT WAS.

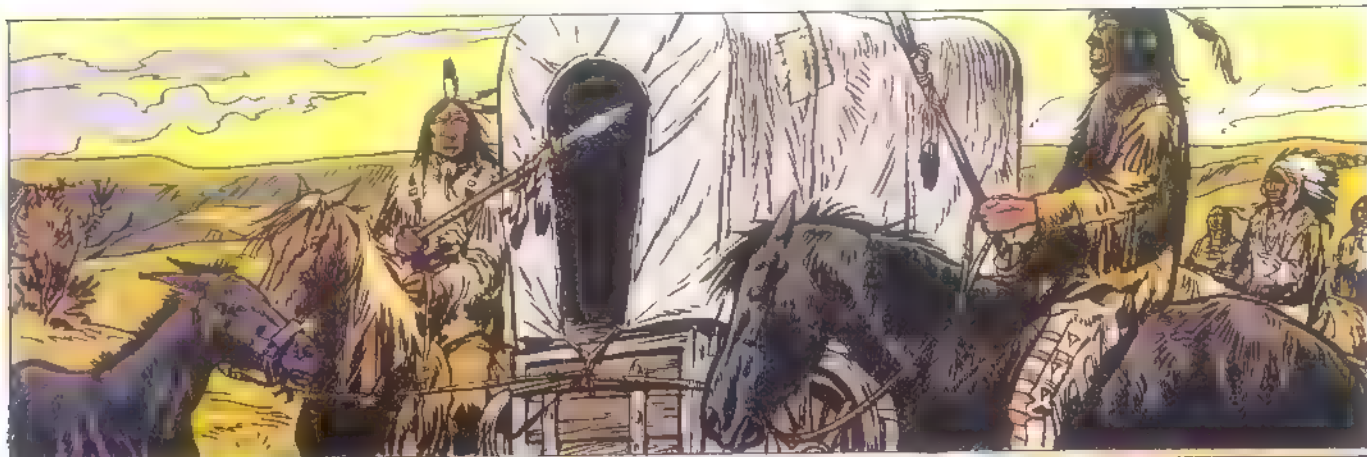
GET.. JE MAAKT ONZE
JONGEN NOG WAKKER!
SLAPEN NU!

MMM... LAAT
ME NU TOCH
SLAPEN!
PARRY.

HOOGH!
HET GEVEESM DOEL IS
GOED, MAAR ALLEEN DE
BLANKE MAN MET DE GLA-
ZEN OGEN KAN HET DOEN
WERKEN. ZWARTE WOLF
IS NIET TEUREN!

IS HET OPPERHOOFD DER
CREE'S NIET TEUREN
OVER DE GENEESKRACH-
TIGE MUZIEK DAT HIJ MET
ZIJN KRIJGERS NAAR DE
BLEEKGEZICHTEN KOMT?

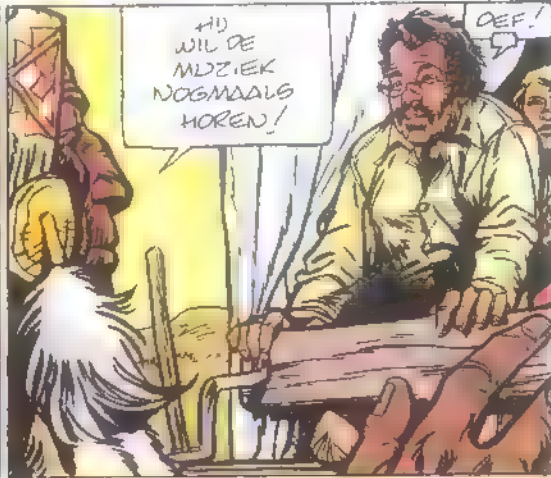

BUDDY LONGWAY

"DE WILDE WIND"
WAAIT
BIJ JE BOEKHANDELAAR!

DIT IS HET HORLOGE VAN MIJN
VADER... ALS U IEDERE DAG AAN
HET KLEINE KNOEPE DRAAIT
GEVEN DE WIJZERS U
ALLES OREN VAN DE
DAG...

Kuifje

Met een
nieuw
verhaal van
KUIFJE

SUPER STARS

MARILYN
MONROE

CLIFTON

CHARLIE
CHAPLIN

MICHAEL
JACKSON

THORGAL

WELDRA
TE KOOP

Bij de gorillas van het Vulkanen-park

Rwanda, november 1984. Na een uur rijden vanaf Gisenyi, waar we in de vroege ochtend vertrokken, hebben we onze auto laten staan om aan de beklimming van de hellingen van de Visoke-vulkaan te beginnen. Ons doel trachten een groep gorilla's te bereiken die gisteren zijn ontdekt door verken- ners van het project «berg-gorilla's», waarvan het succes van onze kleine expeditie afhangt. Een fijne motregen onvoldoende om de plaatselijke bevol- king tevreden te stellen, die met onge- duld wacht op het aanbreken van het grillige regenseizoen, hult het dichte woud waar we doorheen lopen in een lauwe mist.

We hebben de laatste pyrethoum-vei- den en akkers met tabak, gerst en aardappelen achter ons gelaten, die tonen hoe de mens de strijd tegen de ongerepte natuur ook hier heeft aange- pakt. Een bamboe-schutting, een sym- bolische hindernis om het menselijke opdringen tegen te houden, geeft de grenzen van het Vulkanenpark aan. We gaan er binnen door een deurtje, dat wordt afgesloten met een lachwekkend kettinkje en een hangslot waarvan een van onze twee Rwandese gidsen de sleutel heeft. We betreden het domein der gorilla's, een beetje kortademig, zowel door de hoogte, die hier de 2500 m nadert, als door de groeiende span- ning. In de kleine post Kinyi, het hoofdkwartier van het park, heeft men ons gezegd dat na 1 tot 5 uur lopen, door de bamboe-zone en daarna de hagenias-zone, we onherroepelijk de gorilla's moeten ontmoeten die de von- ge dag in deze sector gesignaleerd zijn. Om op alle teleurstellingen voor- bereid te zijn geloof ik er voorlopig maar niet teveel van, met in mijn ach-

terhoofd de herinnering aan een verge- lijkbare expeditie die 5 jaar eerder ons nauwelijks in staat stelde de grote apen even in de verte te zien met een verre- kijker.

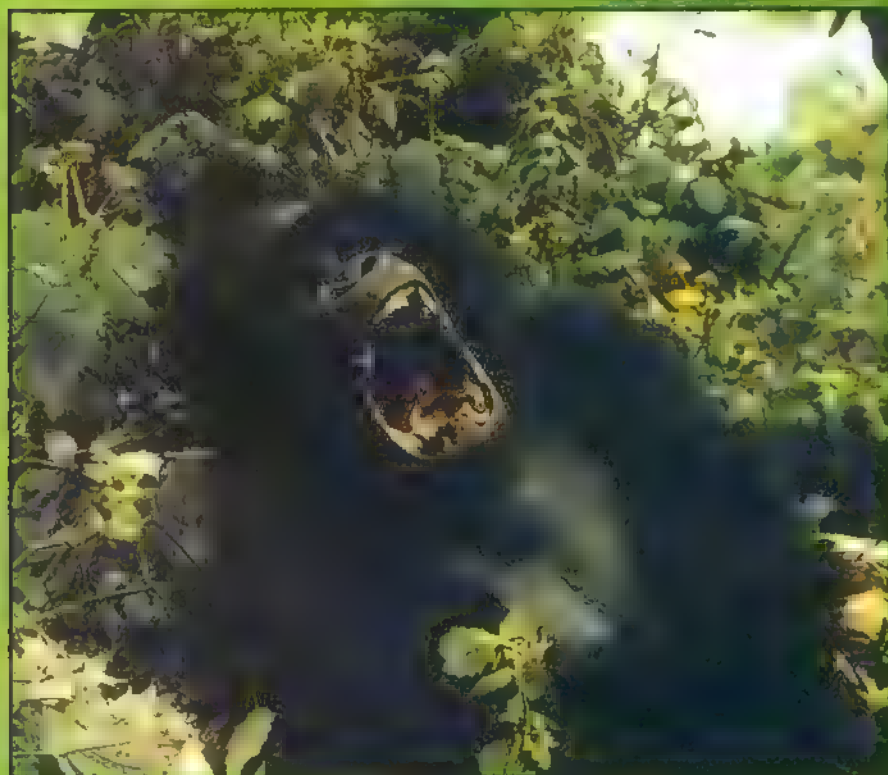
Maar toch: iets meer dan een half uur na het binnendringen van hun gebied komen we terecht midden in een groep van 6 gorilla's, die hun aanwezigheid al een honderdtal meter van te voren aankondigde door een spoor van uitgespuwde veltjes van bamboebloten en karakteristieke uitwerpselen.

Diezelfde dag, zo horen we die avond als we terug zijn aan de oever van het Kivu-meer, ontmoetten een groep Amerikanen en een van Belgen, elk bestaande, net als de onze, uit het onwrikbare aantal van 6 toersten en twee plaatselijke gidsen, tussen de Karisimbi en de Visoke de groepen IX en XIII, waarmee een nieuw succes werd toegevoegd aan het lijstje van de ploeg van Jean-Pierre von der Beck, de leider en spil van het «gorilla-pro- jekt».

Het project «berg-gorilla's»

Van de 450 gorilla's van de ondersoort berg-gorilla (*Gorilla gorilla beringei*), die in 1960 geteld werden door Schal- er in het vulkanengebied van Rwanda-Zaire, waren er in 1978 niet meer dan 270 over.

Ze worden gejaagd door stropers, die de ouders doden om hun jongen te vangen, of lopen in vallen die bestemd zijn voor antilopen. Ook worden de gorilla's bedreigd door de bevolkings- druk (Rwanda telt op een gebied van vier-vijfde van België 4.800.000 inwo- ners) die ze steeds meer naar de hogere, koudere en vochtiger gebie- den drijft waardoor ze gemakkelijk em-

stige longontstekingen oplopen. Het idee van het gorilla-project ontstond door het verlangen van de Rwandese regering om een unieke soort voor uitsterven te behoeden, daarbij rekening houdend met de belangen van de mensen in het gebied, wier bestaan eveneens bedreigd wordt. En natuurlijk moesten er de noodzakelijke gelden voor een dergelijk programma gevonden worden.

De oplossing werd gevonden door een streng gecontroleerde vorm van toetsing toe te staan, waarbij groepen van maximaal 6 bezoekers drie speciaal aan de vreedzame aanwezigheid van mensen gewende groepen gorilla's mogen naderen. Met dat doel heeft van der Beek, op basis van het onderzoek van Schaller in 1959-1961 en dat van Dian Fossey (die 13 jaar lang praktisch temidden van de berg-gorilla's leefde) geduidig het vertrouwen weten te winnen van drie gorilla-stammen, inmiddels bekend onder hun nummers: IX, XI en XIII, ter onderscheiding van de groepen waarnaar het onderzoek nog voortduurt. Toen eenmaal de volgende stap was genomen, het opleiden van Rwandese gidsen, kon het programma ten uitvoer worden gelegd. En zo kwam het dat wij ons nu bevonden tegenover 6 gorilla's van alle leeftijden, waaronder een «zilverrug», de leider van het troepje. Stuk voor stuk waren ze minder verbaasd dan wij. Op zijn gemak bekeek de leider ons, onaangedaan, zijn kin steunend op zijn vuist. Het onderhoud kon beginnen.

Pas op voor de gorilla?

Het ging er nu maar om de etikette in acht te nemen, dat wil zeggen: ons te gedragen als apen, ergens onderaan

de plaatselijke hiërarchie: gebogen lopen, niet glimlachen (want het tonen van de tanden is een teken van bedreiging), niet te lang onze gastheer in de ogen kijken, en eventueel, als de gids het ons zei, op wat wilde selderij kauwen. Vooral, als het beest aanstalten maakte om aan te vallen, niet bewegen, want pas als je vlucht verandert de intimidatie-aanval in een echte! Voorlopig heerste er rust, of liever onverschilligheid, en dat zei zo blijven in de te korte 60 minuten die we doorbrengen letterlijk temidden van «onze» gorilla's. Met regelmatige tussenpozen slaakt de gids een «hoehoem mhaah», een imitatie van de roep van de tevreden gorilla die zich lekker «cool» voelt.

Als een van ons opeens een polaroid-foto maakt met een nogal luidruchtig toestel zien we in de ogen van de «zilverrug» een vaag schijnsel van onrust. Hij richt zijn machtige massa op, die niet ver van de 150 kilo moet zitten, opent zijn bek zo wijd mogelijk, waarmee hij een uitstekend uitzicht biedt op zijn indrukwekkende snijtanden, en maakt aanstalten om naar voren te stappen. «Hoehoem mhaahh» doet onze gids... en het «monster» gaat weer gerustgesteld zitten.

Maar pas op: dit werkt uitsluitend met «makke» gorilla's. Er zijn heel wat fouten gemaakt door mensen die te vrijmoedig op een geïsoleerde gorilla afgingen, en die hun houding van zelfvertrouwen, die het dier aanzag voor agressie, moesten betalen met een gebroken been of een vleeswond, omdat de gorilla niet op de hoogte was van de «afsprake». Maar niets van dat alles hier: om ons heen spelen de 5

andere gorilla's, maken bokkesprongen, raken ons aan en stoten soms zelfs onopzettelijk tegen ons aan. Het is zo'n rustig tafereeltje dat we er helemaal in opgaan en vergeten hoe de tijd verstrijkt en dat we niet eens een momentje bang zijn geweest.

Waar zijn de monsters?

We zijn hier wel ver van het idee van de King-Kong-achtige gewelddadige gorilla, dat nog bij te velen leeft. Ook voelen we een licht gevoel van schaamte als we zien dat een van de jongen, het als de «zilverrug», een stomp heeft op de plaats van een van zijn handen. Jean-Pierre van der Beek legt ons uit dat het regelmatig voorkomt dat een gorilla in een val komt en geen andere oplossing ziet om los te komen dan zijn voet of hand achter te laten... en hij mag dan van geluk spreken als hij niet aan wondkoorts sterft! Het kwam trouwens ook daardoor dat de «groep XI» kort geleden al zijn wijfjes is kwijtgeraakt, die werden ontvoerd door een vreemde «zilverrug» die voordeel trok uit de handicap van de plaatselijke leider. En dat is dan een punt dat mijn laatste twijfel wegneemt over de noodzakelijkheid van deze «laatste-kans-operatie!»

Paul GALAND

Als het «project berg-gorilla's» je interesseert en als je het wilt steunen, kun je je giften storten op rekening BBL 310-063 1999 - 33 bij de WWF België, onder vermelding van «project berg-gorilla's». We kunnen je verzekeren dat het hele gestorte bedrag ten goede komt aan het project.

Wie
"STRIP"
zeqt,

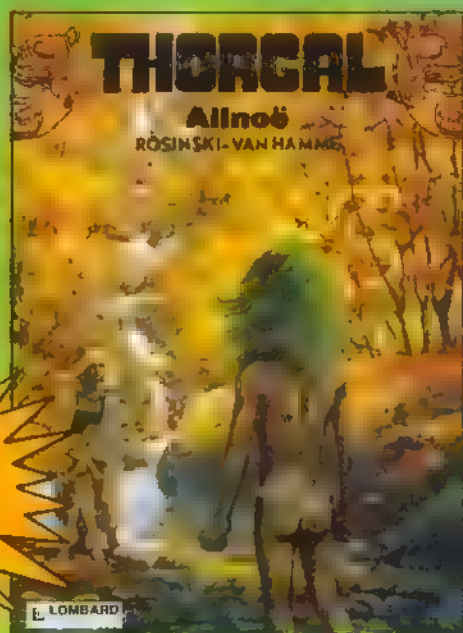
zeqt
LOMBARD!

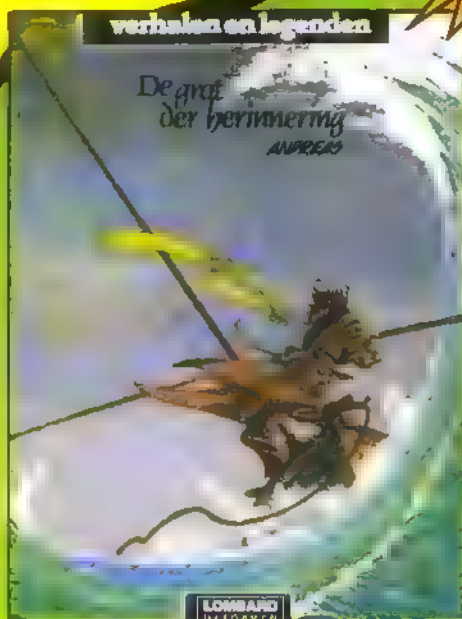
Rik Ringers:

De dodende dubbelganger
door Tibet en Duchâteau
nr. 40 — 48 blz. in kleur

Thorgal: Alnoë
door Rosinski en Van Hamme
nr. 8 — 48 blz. in kleur

PAS
VERSCHEEN

De grot der
herinnering
door Andreas
Reeks
«Verhalen
en Legendes»
56 blz.
in kleur

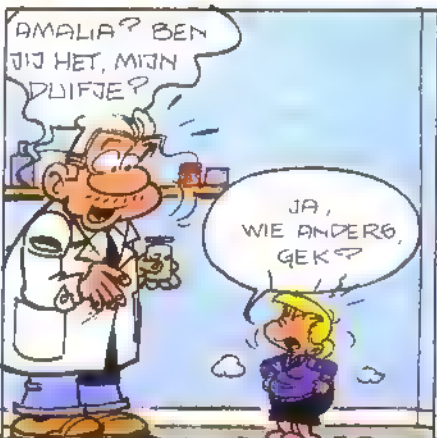
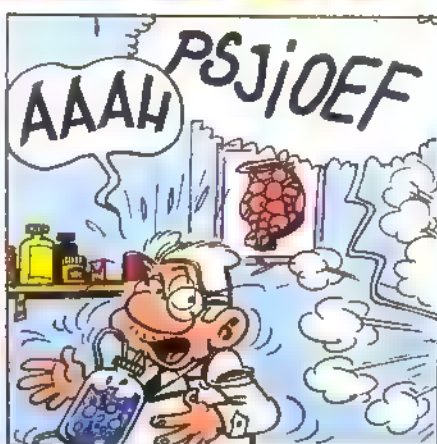

Kapitein Sabel:

De kruistocht
van de
kunstmakers
door Gine
nr. 4
48 blz.
in kleur

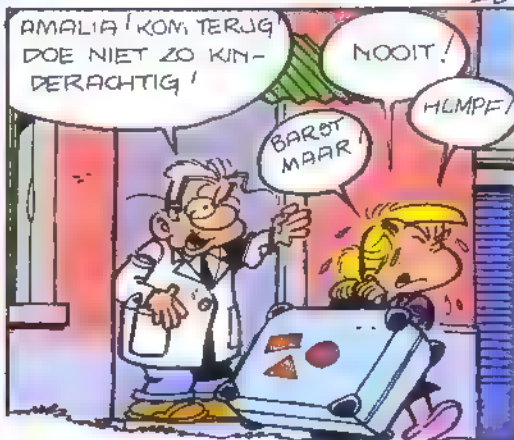
Meneer Edouard

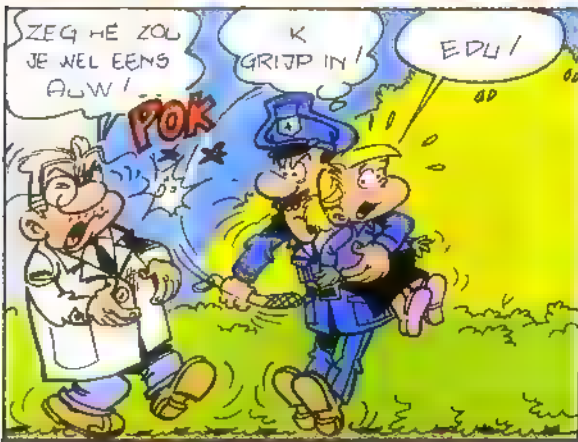
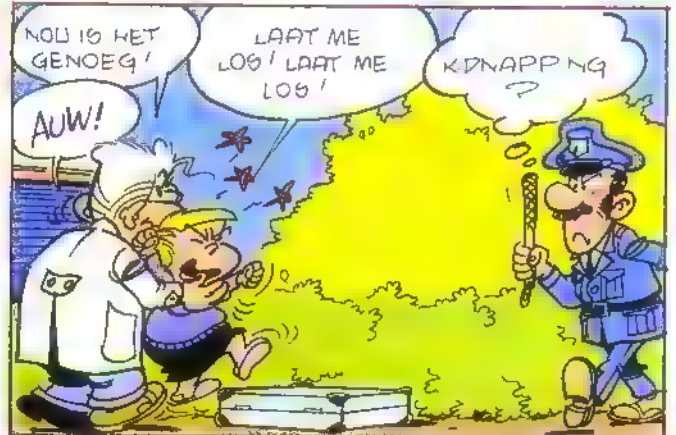
2A-

2B-

Meneer Edouard

Het weekblad Kuifje moet verkocht worden tegen de verplichte prijs. Het mag niet in een eesmap noch in huur gegeven worden behalve wanneer de uitgever zijn toestemming heeft verleend. Tekeningen en manuscripten — niet door ons gevraagd — worden niet teruggezonden.

DE LOMBARD UITGAVEN

P.-H. Spaaklaan 1-11, 1070 Brussel - Prijs 000-0190916-20
Uitgever: Raymond LEBLANC, ls. Gerardlaan 9 - 1160 Brussel
Directeur: Guy LEBLANC
Redactie: J.-L. VERNAL, M. VAN OPPEN
Fotografie: DE SCHUTTER N.V.
Offsetdruk: DE BIEVRE, p.v.b.a. - Brasschaat

Advertenties voor België: Tel.: 02/522 56 00

ABONNEMENT	BELGIË	BLITENLAND
Geldt niet voor Nederland		verzending: * L. TAAL
3 maanden + extra nummer	600 BF	
6 maanden + 2 extra nummers	1000 BF	645 BF
1 jaar + 4 GRATIS extra nummers	1800 BF	295 BF
2 jaar + 8 GRATIS extra nummers	4250 BF	3440 BF

KUIFJE-NEDERLAND

Lombard Uitgaven Nederland
 Postbus 77, 2040 AB Zandvoort
 Telefoon 02507 19444

ABONNEMENTSOPGAVE/KLACHTEN

Postbus 450, 5000 AL Tilburg
 Telefoon 013 426 872

Abonnementsprijs: 1/2 jaar fl. 58,50
 1 jaar: fl. 117

Adreswijziging: 4 weken van tevoren **schriftelijke** opgave
 via wikkelt rond KJ FJE

Annuleringen: opzegging **4 weken** vóór het einde van de
 abonnementstermijn **schriftelijk** opgeven

ADVERTENTIES

Special Media b.v.
 Postbus 3300 1001 CA Amsterdam
 Telefoon 020 222 366

VOLGENDE WEEK
de langverwachte
terugkeer van

ALEX

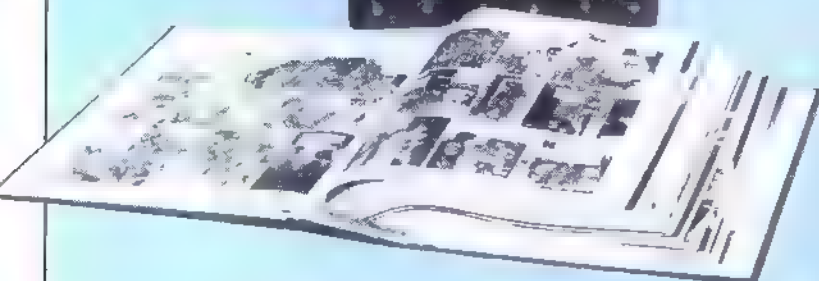
in

« Vercingetorix »

BEWAAR JE WEEKBLAD ZONDER HET TE BESCHADIGEN!

BESTEL DE SCHITTERENDE « KUIFJE VERZAMELBAND »!

In prachtig bruin kunstleder, met afbeelding van KUIFJE en BOBBIE in goud op rug en voorkant. De verzamelband kan 18 nummers bevatten. Voor een jaargang heb je dus drie banden nodig.

Voor België

Prijs. 210 BF + 40 BF verzendingskosten

per verzamelband.

Speciaal aanbod: als je 9 banden bestelt (voor 3 jaargangen dus) krijg je de 10 de GRATIS!

Prijs. 2.250 BF (verzendingskosten inbegrepen)

Bestellingen: met een gebarreerde cheque op naam van:

De Lombard Uitgaven

P.-H. Spaaklaan 1-11

1070 BRUSSEL

of stort het bedrag op postrekening 000-0190916-20 van het weekblad KUIFJE.

Voor Nederland:

Maak fl. 11,50 + fl. 3,50 verzendingskosten per verzamelband over op gironummer 561 90 04

ten name van

Lombard Uitgaven Nederland,

Zandvoort

Drie weken na ontvangst van de betaling krijg je de verzamelband(en) thuis bezorgd.

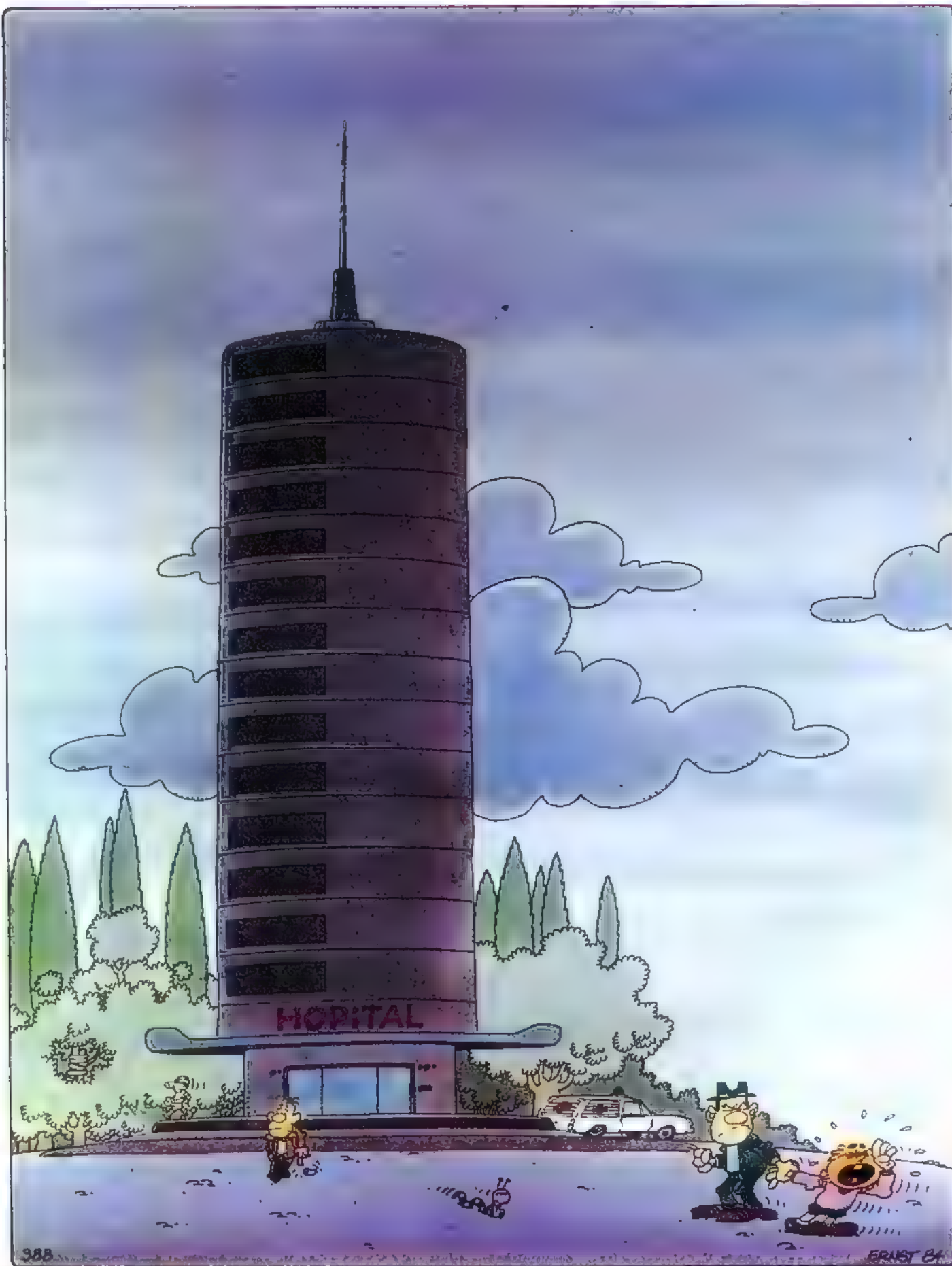
VOOR IEDEREEN

De verzamelbanden worden in een stevige verpakking geleverd. VERGEET BIJ JE BESTELLING NIET TE VERMELDEN DAT HET OM DE « KUIFJE VERZAMELBANDEN » GAAT EN HET GEWENSTE AANTAL EXEMPLAREN!

DE KILPOEGE van ernst

HET GOEDE BOEK

DOMMEL

DUPA

ER WORDT OVERAL
GEPRAAT OVER MIJN NIEUWE ALBUM
"HET PRATENDE BLIK"
HAAST JE NAAR JE
BOEKHANDELAAR!

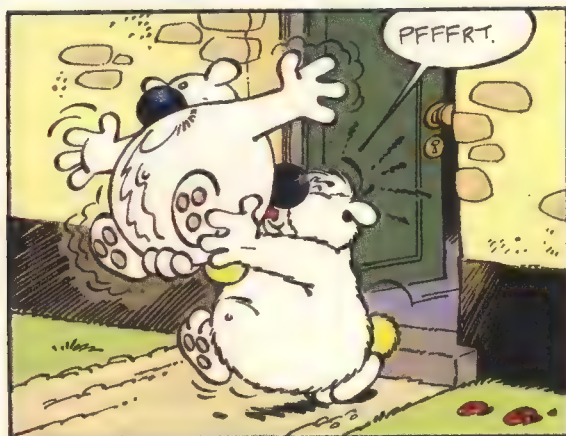
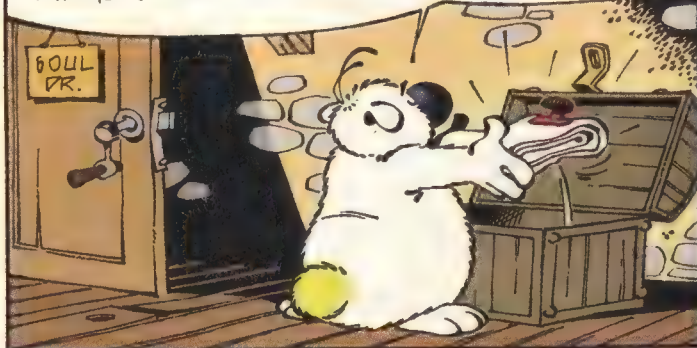

BALTHASAR HEEFT ZICH OP DE POËZIE GE-
STORT, EN IK KAN JULLIE ZEGGEN DAT HET ZO
SLECHT IS DAT JE ER APENBROODBOMEN MEE
KUNT ONTWORTELEN...

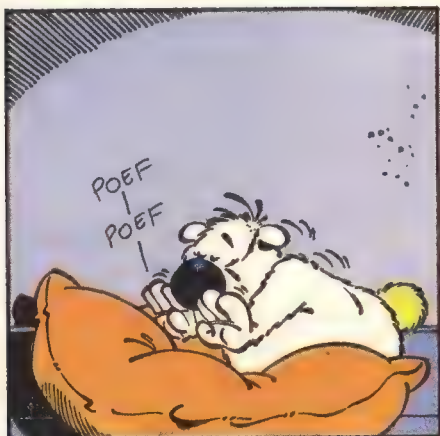
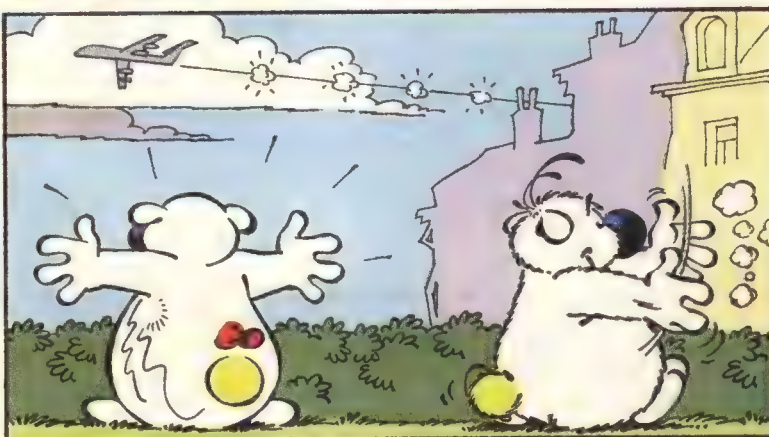

HET VERVELENDE
IS DAT HIJ ELKE
OCHTEND UITGEBREID MET
ZIJN BROEDSELS VAN DE
VORIGE AVOND GAAT
STAAN VOORDRAGEN.

WIL IK DUS MIJN VERSTAND NIET VERLIEZEN
DAN DIEN IK TE ZORGEN VOOR EEN PLAATSVER-
VANGER TER PLEKKE...

PFFERT.

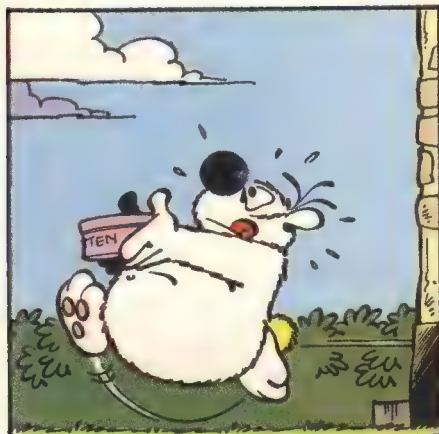
POEF
POEF

AH.

AI! DAT ZOU IK BIJ-
NA VERGETEN...

OEF.

WAT ZEGT DE
WETENSCHAP ERVAN?

De Zondvloed en Gilgamesh

4000-3000
voor Christus

De bijbel vertelt dat God zodanig teleurgesteld was in de mensheid, dat hij besloot tot de volledige vernietiging van de soort. Hiertoe riep hij de zondvloed op, een wereldomvattende, immense overstroming. Slechts Noach en de zijnen konden zich redden in de ark.

Van de vele zondvloedverhalen uit de oudheid werd de ondergang van Atlantis, zoals Plato die vertelde in de **Critias**, het langst beschouwd als een mogelijke bron voor de bijbelse mythe.

Recente ontdekkingen allerhande brengen het einde van Atlantis echter meer en meer in verband met de snelle, mysterieuze verdwijning van de beschaving der Cycladen, omstreeks 1450 voor Christus. Uit dezelfde tijd stamt de ontdekking uit de Babylonische archeologie die bewijzen aanbrengt van een reusachtige natuurramp, en stamt tevens dat literaire werk waarvan men heden ten dage denkt dat het de voornaamste bron van inspiratie was voor de zondvloedauteur uit Genesis.

De Mesopotamische zondvloed Mesopotamië, het tweestromenland, was het land dat zich uitstreckte tussen de Tigris en de Eufraat, de twee grote stromen die nu op Iraaks grondgebied liggen. Lange tijd heeft men gedacht dat daar de Tuin van Eden, het «aards paradijs», gesitueerd geweest was. In Mesopotamië ontstond de eerste beschaving van deze wereld, de Sumerische, nu meer dan 5000 jaar geleden. De grote steden, Our, Eridou, Shourappak, bevonden zich in die tijd kort bij de zee die we tegenwoordig de Perzische Golf noemen. De kustlijn wijzigde zich voortdurend gedurende tientallen

eeuwen. De lage valleien van de Tigris en de Eufraat werden meer dan een keer verwoest door verschrikkelijke overstromingen. De Britse archeoloog sir Leonard Woolley (1880-1960) ontdekte tussen 1920 en 1930 sporen van een kolossale overstroming die **gans** Mesopotamië maandenlang onder water moet gezet hebben, tot aan het huidige Bagdad toe! De geologie legt de periode van deze overstroming ergens vast in het 4de millennium voor Christus. Deze zondvloed verwoestte inderdaad de oudste fase van de Sumerische cultuur. Overdonderd door deze ontdekking telegrafeerde Woolley naar Londen: «Hebben sporen zondvloed gevonden!»

De ark van Noach uit Gilgamesh

Velen veronderstellen dan ook dat het inderdaad deze overstroming was die, gedurende de volgende millennia, de voedingsbodem vormde voor de Sumerische en Assyro-Babylonische legenden van de zondvloed. Een van de oudste legenden die zijn overgebleven vertelt over een Noach die Atrakhasis heette. In een recentere legende, die indertijd erg populair moet geweest zijn en die

sinds meer dan een eeuw bekend staat onder de naam **Gilgamesh**-epos (naar de voornaamste held uit het verhaal), heet de overlevende van de zondvloed Outanapishtim. Net als Noach in Genesis schepen Atrakharis en Outanapishtim in op een «ark», samen met hun familie en een paar van alle dieren die op aarde leven. Vervolgens wordt de aarde overspoeld en als het water terugtrekt stranden ze op de top van een berg en brengen daar een dankoffer voor de goden.

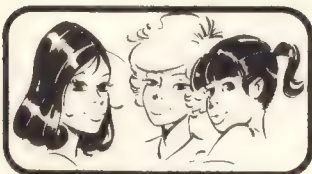
«De goden»... Meervoud dus. Er zijn in deze verhalen meerdere goden, die overigens flink ruziën onder mekaar, en het is ook niet aan hun «goedheid» dat deze helden hun overleving te danken hebben, zoals dat met Noach wel het geval was. De schrijver van het bijbelse zondvloedverhaal lijkt dus het Mesopotamische verhaal als basis gebruikt te hebben, maar heeft er een heel andere betekenis aan gegeven. Hij schreef geen verhaal maar een parabel, een mythe.

OLIVIER CAIR-HELION

illustr. Jean Torton en Claude Lambert.

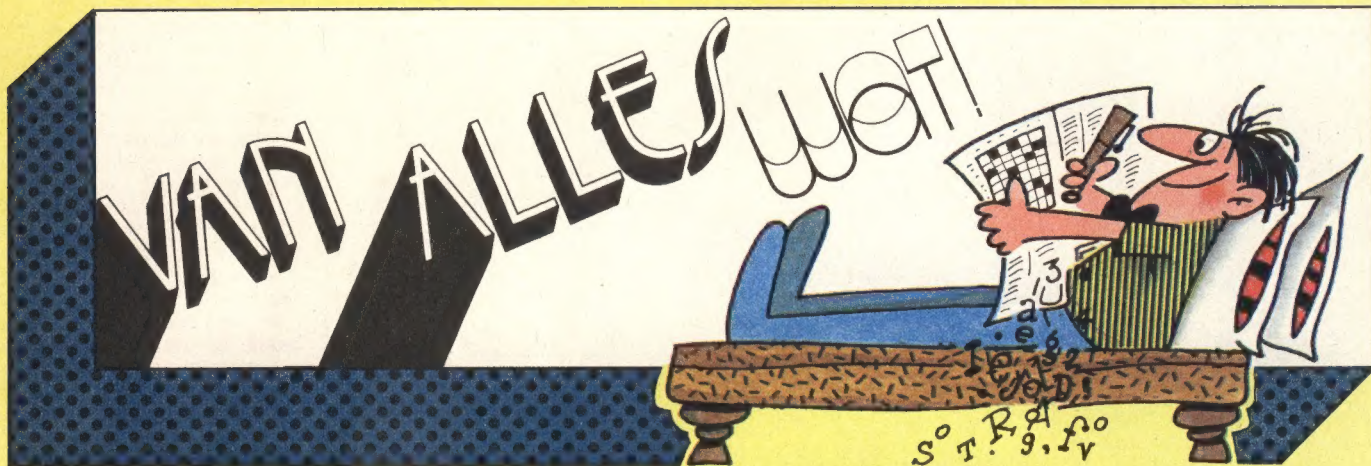

JULIE, KLAARTJE, CÉCILE, EN DE ANDEREN...

SIDNEY
BOM

Merkwaardig hoe je leven wordt bepaald door een aantal personen die je nooit ontmoet hebt. Godfried Bomans, Ray Davies, David Bowie betekenen zo voor mezelf veel meer dan een naam op een boekcover of platenhoes. Op weg naar Jef Cassiers werd tevens dit duidelijk: ook Jef Cassiers heeft mijn leven mee-gemaakt. En dat gaat dan van de vluchtige ontmoeting op de kermis als kleine jongen met «t manneken» over de handtekening van de «Alverman», het zondagmiddagprogramma «Binnen en Buiten», de partituur van Godspell die in de dramaturgieschool Herman Teirlink lag op het ogenblik dat ik daar een part-time job als schoonmaker had tot een wederzijdse bewondering voor zowel Richard Wagner als The Police en John Cale toe. Raakvlakken die meer dan toevallig lijken. Het jeugdfuilleton Xenon, de tekenfilm Jan Zonder Vrees, het toneelstuk met je zoon Guy Natuurgetrouw; waar haal je de kracht en energie om telkens met entoesiasme je in een nieuw en verschillend project te storten?

Dat toneel, dat was een idee van Guy en die heeft mij er terug in gesleurd. Guy is zo'n jaar of vier geleden begonnen met het maken van eigen produkties. In het kader van de theaterpromenade, vorige zomer gehouden te Antwerpen, had hij zich bereid verklaard een stuk van een uur te brengen. In principe ging het dus maar om twee opvoeringen. Maar dit seizoen viel er een produktie bij een Antwerps theatergezelschap weg. Bij dit gezelschap zou Guy de kans hebben een nieuwe produktie te creëren. Daarom werd als «gentlemen agreement» Natuurgetrouw in het programma ingelast. En Guy, wetende dat ik twintig jaar geleden The Birthday Party van Harold Pinter gespeeld heb op de scène, heeft me erin betrokken. Ik kreeg de toelating van BRT en sta nu met mijn zoon op de planken. Dat komt klaarblijkelijk heel positief bij de mensen over. Het is een eigenaardigheid, want het gaat echt over een vader en een zoon.

JEF CASSIERS alvast een interview...

Jef Cassiers is terug van eigenlijk nooit weg geweest. Over enkele weken gaat zijn tekenfilm Jan zonder vrees in première. We komen dan nog uitgebreid op dat project terug. Maar ook, vooral, de mens Cassiers is boeiend. Daarom dit interview.

interview: Ronald Grossey
foto's: Jan Nackaerts

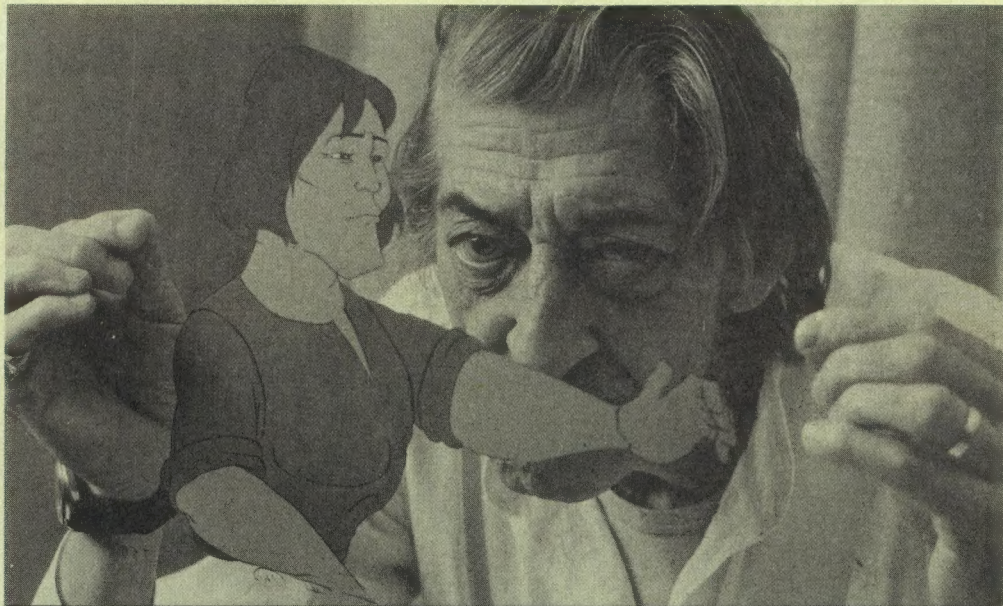
Hoe werk je nu met je eigen zoon?

Hetgeen we vermijden is het spelen van theater in theater. Je komt als toeschouwer midden in in een familiefeestje terecht, want het speelt zich eigenlijk af in een huiskamer, niet in een theater. Zonder dat je het beseft word je meegetrokken in dat gegeven en begin je je af te vragen: is dat allemaal echt of komedie? Je weet het niet en wij veranderen voortdurend van houding, we gaan van het prettige tot het abstrakte. Eigenlijk is het één lugubere grap, waar je de Pinter die ik vroeger gespeeld heb voortdurend in terugvindt. Het stuk heeft met Pinter niets te maken, het is geschreven door Guy, maar je voelt de sfeer van The Birthday Party er door. Het hele stuk draait om twee sleutelwoorden: respect en verwijt. De vader grijpt steeds terug naar het verleden. De zoon heeft angst van de toekomst en gebruikt eigenlijk de taal van de vader. Zo kom je tot het merkwaardige effect dat de zoon bijvoorbeeld vijf minuten na zijn vader juist hetzelfde zegt, maar dat het dan komisch overkomt, terwijl je bij de vader eerder de neiging tot wenen zult hebben. Al die facetten spelen door elkaar. Ik drink veel koffie, Guy heeft een bril. Die twee elementen spelen een belangrijke rol in het stuk. Ik verwijt Guy dat hij niet meer thuis woont. Dat balanceren op de rand van de realiteit, dat wordt sterk uitgespeeld in het stuk. Op het einde is er een woordenwisseling en die breekt ineens af en je wordt als toeschouwer terug op straat gezet. Geen applaus, je staat in de kou en wij hebben ons geamuseerd. Dat is theater. Je neemt een lamp, gaat aan een tafel zitten en begint.

Betekent dat dat de tekst elke keer wijzigt?

Neen, nooit. De tekst is helemaal uitgeschreven en daar wijken we nooit van af. We spelen eigenlijk op tempo, als we te ver gaan, zeggen we dat ook. Dat maakt de verwarring nog groter. Het is voor mij natuurlijk ook heel prettig om met mijn zoon te spelen omdat

ik weet, die jongen die daar aan de andere kant van de tafel zit, dat was ik twintig jaar geleden. En voor hem is het interessant, want hij heeft veel over mij horen vertellen, maar nu hij me op de planken ziet staan begint hij te beseffen wie zijn vader is. Maar het stuk kan evengoed door twee andere mensen gespeeld worden hoor.

Als je nu terugblijkt op je carrière tot nu toe, wat zijn volgens jou de hoogtepunten?

38 jaar geleden zijn mijn broer Cois en ik begonnen met de *Woodpeckers*, een begrip in Vlaanderen. Stijl «Gaston en Leo» of «The Mounties», maar toen brachten we in het kamertoneel echte «crazy» humor, nieuwigheden die zelfs nu nog niet gebracht worden. Na 25 jaar hielden we dan met de *Woodpeckers* op omdat we het moe waren rond te hossen van de ene plaats naar de andere. Cois wou kineast wor-

den en in werd het «*manneken*», heel populaire TV-sketches die ook werden uitgezonden in Nederland, Frankrijk, Italië, Amerika. Maar ondertussen had ik ook een korte tijd bij een tekenfilmstudio gewerkt en hadden we als de *Woodpeckers* het begin van de Vlaamse film meegemaakt. Na

«*t manneken*» had ik een inzinking. Ook financieel ging het moeilijk omdat het geld dat ik geïnvesteerd had niet terugbetaald werd. Door de rol in «*Johan en de Alverman*» ben ik dan terug uit die put gesukkeld en daarna werd ik realisator en regisseur bij de BRT. Maar in mijn leven heb ik me met diverse facetten beziggehouden zoals schilderen, tekenen, beeldhouwen, zelfs muziek. Mijn zoon houdt me zo'n beetje op de hoogte van de nieuwe strekkingen in de muziek, en de vormgeving in het theater en zo blijf ik jong.

Wat zou je nog willen doen?

Het liefste een tekenfilmversie van *De kleine Johannes*, maar wat TV-productie betreft liggen er twee ideeën me nauw aan het hart. Een tijdje geleden heb ik twee speciale programma's gemaakt, één met Liesbeth List op basis van schilderijen van Margritte en één met Hildegard Knef op basis van Labisse. Nu zou ik heel graag een programma maken, met bepaalde muziek, rond het werk en de verschillende facetten van die grote kunstenaar Octave Landuyt. Jammer genoeg is dat voorlopig nog niet financieel haalbaar. Een ander project dat me al heel lang bezighoudt en waarvan het scenario reeds af is, is het volgende. Richard Harris, de filmakteur, heeft eens een LP, «*My boy*», gezongen met teksten van hem die handelden over een man die in een verlaten huis komt en in flashback begint te denken over zijn leven, hoe hij verliefd werd, trouwde, zijn zoon kreeg. Door een toeval heb ik met Richard Harris over mijn idee kunnen spreken en Harris

was er wild van. Die man komt namelijk binnen in dat huis en dat is één shot van veertig minuten, er wordt niet in gesneden, die man speelt helemaal alleen in dat ene decor. Verschrikkelijk moeilijk zowel voor de acteur, de decorateur, de kameraman en de regisseur, maar grote televisie, want je moet alleen maar snijden wanneer één van de partijen het niet meer kan houden. Die twee projecten zijn volgens mij haalbaar omdat ze commercieel verantwoord zijn — je kunt zulk produkt in het buitenland verkopen — en omdat ze een blijvende waarde hebben. Maar het blijven zware investeringen natuurlijk. Ondertussen heb ik nog wel regie gedaan, bv. van **Godspell**, eigenlijk een verouderd stuk, maar als het eerlijk gebracht wordt en het komt vanuit de buik en je begint dan *Day by Day* te zingen, dan leeft zo'n produktie terug. Maar dat neemt niet weg dat ik liever *The Cats* hoor dan **Godspell**. Maar je moet mee evolueren, ook wat film betreft.

Zijn er op het ogenblik bepaalde trends zowel in muziek als film die je de moeite waard vindt?

Muziek, dat varieert, dat hangt af van de kontekst. Zo hoor ik graag van Wagner tot Schönberg toe, maar net zo goed een groep als *The Police*. Van *Queen* ben ik niet zo wild, maar wat iemand als John

Cale doet, iemand die iets te vertellen heeft, iemand met persoonlijkheid, die kan ik waarderen. Maar die waaier is algemeen, dat kan gaan van Beethoven over Mozart naar het moderne toe. Ook op filmgebied, als iets goed gedaan wordt kan ik daar respect voor opbrengen. Ik zal me wel eerder laten boeien door een Wim Wenders dan door een Franse film, daar hou ik niet zo veel van. Maar **Amadeus**, of **Once upon a time in America** of **Barry Lyndon**, dat is grote film en die krijgen ook kritiek. Dus ben je al snel geneigd angst te hebben om ook film te maken, maar dat heeft ook zijn verdienste. **All that Jazz** of **Cabaret** van Bob Fosse, dat is fenomenaal werk in de choreografie, de beelden en de decoupage. Maar ook in het avontuurlijke zitten knappe momenten. Ik ween ook bij het bekijken van *E.T.* en vind Spielberg meesterlijk wanneer hij zo iets kan gedaan krijgen. Dat heeft evenveel verdienste als een produktie van Fassbinder bijvoorbeeld.

Jef Cassiers keuvelt na het interview nog rustig over strips, één van zijn vele interessepunten. Hij laat bewonderend de namen Pratt, Hermann, Druillet, Bob de Moor vallen. Want ondanks al het grandioze dat hij gebracht heeft, blijft Cassiers bescheiden, eerlijk, relativerend.

200 GESCHENKEN BIJ DE PREMIÈRE VAN DE FILM

D U N E

Bij de première van **DUNE** (20 maart aanstaande) de eerste grote SF-film van het jaar, gevolgd door «2010», «*Star Trek III*», enz. bieden CIC, POLYDOR en dit weekblad jullie:

10 LP's met de sound track van de film *Dune* (muziek van Tot en Brian Eno), 100 mini-posters van de film, 50 *Dune*-buttons en 100 folders met de mooiste foto's van de film...

Beantwoord zo snel mogelijk onze vragenlijst en stuur die naar de redactie (wedstrijd *Dune*), P.H. Spaaklaan 1-11, 1070 Brussel (Voor België en Nederland).

De tien eerste juiste antwoorden die binnenkomen worden beloond met een LP, de andere met een geschenk naar keuze, zolang de voorraad strekt.

Vraag 1:

Wie is de schrijver van de SF-roman **DUNE**, voor het eerst gepubliceerd in 1965?

- F. HERBERT JA/NEE
- Arthur C. CLARKE JA/NEE
- Isaac ASIMOV JA/NEE

Vraag 2:

De regisseur van «*Dune*», David Lynch, heeft ook geregisseerd:

- *BLADE RUNNER* JA/NEE
- *ELEPHANT MAN* JA/NEE
- *STAR TREK II* JA/NEE

Extra-vraag

Hoe lang duurt de film **DUNE** precies?

- 2 u 17 min. JA/NEE
- 1 u 39 min. JA/NEE

Als ik de goede antwoorden heb, ontvang ik het liefst:

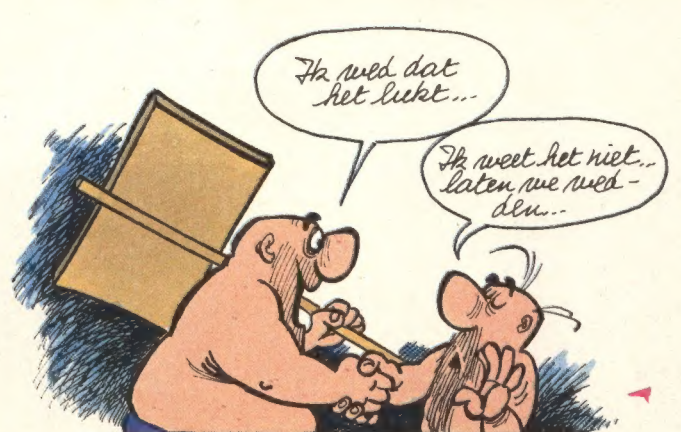
- ☐ een mini-poster
- ☐ een button
- ☐ een folder

in den beginne...

BARA

BARA

67